

KITABU KYA MAPINDA BULONDOLOZI

Kitabu kya Mapindani mukolonghano wa bulanzi bwa mulangue wakua Solomoni. Bakalemba bengi ba-ampeene nakue ni kulundapo mapinda, inzi Likolo Solomoni mwana mwalalume mwina likolo Daudi i waalembelemo mapinda engi. Solomoni waali wamanikile pa mulandu wa mulangue wakue, ni 1 Makolo 4.32 mulandile nangue Solomoni waalembele mapinda 3,000. Ni pakako, twebbo twingi twa mu keki kitabu kya mapinda twaalembelue Solomoni lu-aali wakikosele mu elia myaka 1,000 NK. Tunge twebbo twa mu keki kitabu, tuli nga twaali twalembua ni kukolonghaniwa pa musita waali wateeka Hezekia mu kyallo kya Yudea kutula mu mwaka wa 715 kwita mwaka wa 686 NK (Mapinda 25.1).

Mapinda, ni bulanzi bwa mulangue buli ni kisinka kiinekiine, inzi bupuseneko ni bulayo ao bukabika. Kipalo, Mapinda 22.6 mulandile nangue Sambilizia mwana nzila i apalile kukonka, pantu anzia akakota takafumamo. Anzia kili evio, aza mapinda te bulayo bwakwana nangue tekuli kintu kisikavinda kukitika ao kwinooneka mu bwikazi bwa mwana waakuzi-iziwe mu nzila ipalile. Ni pakako, aza mapinda ni nsokezi iweme imaniine pa bintu bya kisinka. Kitabu kiine kya Mapinda kilandile kikata kya mapinda mu katue ka 1.2-6. Kikata kya aza mapinda ni kukwasia babipuba ni balumendo

kuti baye bali ni mulangue, ni nsokezi iweme pamo ni kulengia balia bali ni mulangue bakile kuba ni mulangue.

Bwipi bwa bili mu kitabu kya Mapinda

1. Mu katue ka 1 kwita mu katue ka 22.16, ni mapinda akua Solomoni.
2. Mu katue ka 22.17 kwita mu katue ka 24, ni mikolonghano ibili ya twebo twa mulangue.
3. Mu katue ka 25 kwita mu katue ka 29, ni mukolonghano wa unge wa mapinda akua Solomoni. Aza mapinda aakolonghaniziwe na babombi bakua likolo Hezekia.
4. Mu katue ka 30 muli bulanzi bwakua Aguri.
5. Mu katue ka 31.1-9 muli bulanzi bwakua Lemueli.
6. Mu katue ka mpeleezio 31.10-31 mulondolwelue palua mukazi ali ni mibeele iweme.

Kikata kya Mapinda

- ¹ ☆Mapinda akua Solomoni likolo wa Baizraeli, mwana mwina Daudi.
- ² Aza mapinda i alialengia muntu kuba ni mulangue pamo ni masambilizio, ni kumana ndubulwilo ya mukati,
- ³ Pamo ni kumusambilizia bikitua bya mulangue, ni bya bulunghami, ni bya nsambu pamo ni biweme.
- ⁴ Kabili i aliapeela babipuba mulangue, ni kupeela balumendo maano ni bukengezi,
- ⁵ Evi wa mulangue onvue ni kulundiluapo masambilizio,

☆ **1:1 1.1:** 1 Mak 4.32

akile kuya wali ni mulangue pamo ni nsokezi
iweme,

⁶ Pakuti enike mapinda pamo ni bipalo,
ni kwinika bulanzi bwa balia bali ni mulangue pamo ni bitandiko byabo.

⁷ ✧ Kumutiina Yawe i ntendeko ya maano,
inzi babipuba balibafuupula mulangue ni masambilizio.

Nsokezi ku balumendo

⁸ We mwana wane, unvua masambilizio akua so,
kabili tekufuupula mafunde akua noko.

⁹ Pantu alikuya ali ngala ya buwame ku mutue obe,
kabili nga mikufu mu mukosi obe.

¹⁰ We mwana wane, kine wabembua na bantu ba bibalo,
tekwitabila.

¹¹ Kine balanda nangue, "Iza tuye nobe,
tuye tufyaminipo muntu umo asili na mulandu ni kumwipaya,

¹² Tuye tubateleke bakosele nga vilivyateleka kilibu,
tubateleke balingi nga balia balibakookela mu kiina.

¹³ Tulikusanga bunonsi bonse bwa mponvu,
tulikwizuzia nghanda yetu na bintu bitulikupoka.

¹⁴ Ale iza wampane ni fwefue,
byonse bitulikupoka tulikukasana."

¹⁵ We mwana wane, tekuba waenda pamo nabo,

✧ 1:7 1:7: Yob 28.28; MLb 111.10; Map 9.10

kaania lukasa lobe tekuti luye lwapita molia
mubalibapita.

16 Pantu makasa abo aliakundukila ku bubi,
kabili tebezi kukokola kuzuumia mulopa.

17 Pantu bukila bulibwateiwa tooni twamwene,
bwa mpuni.

18 Baba bantu balibabenza mulopa wabo bene,
balibafyamina bukose bwabo bene.

19 Evi i vili mibeele ya bantu balibatokamua
bunonsi bwa bupompo,
bupompo bulibwaputukizia bukose bwabo.

Mulangue wakuuta

20 ☆ Mulangue aliwasamuna mu kisaakaanino kya
bantu,
aliwasamuna lizui lyakue pa kisisiizio.

21 Aliwapunda mu mampetompeto,
pa milyango ya kwingililamo mu muzi, ali-
walanda.

22 “Mwe basili na maano! Mwaakaba mwa-
tonenetonene sie kusiba na maano?
Mwe ba mufuupula! Mwaakaba mwawami-
inuwamiinue sie kufuupula?
Mwe babipuba! Mwaakaba mwasuulilesu-
ulile sie maano?

23 Pilibuke pa mulandu wa nsokezi yane.
Unvue, nene ndikumipongwela Mweo wane,
ndikumibwila masambilizio ane.

24 Inzi nakimikuuta, ni mwe mwakaana kwitaba,
nakimylwela kuboko kwane,
temwakipoozako maano,

25 Mwakipuulula nsokezi yane yonse,

- ni kukaana mwano wane,
26 Ni nene wenka naakaseka pa musita wa busanzo bwenu,
naakamipunika musita waakeeza maavia,
27 Lubebue palukamifikila nga mwela ukata,
ni lwinoono palukamifikila nga mulula,
ni pamukafikilua na busanzo ni misa.
- 28 “Pabakankuuta, nsikaba-asuka.
Baakankeba inzi tebakan'mona.
29 Pantu bakisuula maano,
kabili pantu tebakisaakula kumutiina Yawe.
30 Bakisuula nsokezi yane,
bakifuupula mwano wane.
31 Ni pakako, bakaba kuya balia mazabo a mu bikitua byabo,
ni kwikuta nsokezi yabo bene.
32 Pantu misango ibi ya bupuba yaakabeepaya,
balia balibatwalilila mu bupuba, bwaakabeenoona.
33 Inzi muntu aliwantwilizia wakaba kuya waikееle mu mutende,
kabili wakaba kuya wateekameene pasili ku-tiina bibiipile.”

2

Kilambu kya mulangue

- 1 We mwana wane, kine waitabila twebo twane,
ni kusunga bwino mafunde ane mukati mobe,
2 Pamo ni kuteya kutui kobe kuti kutwilizie mulangue,
ni kunvwisia mu mutima obe,

- ³ Kisinka kine wamukuuta mulangue,
ni kumana wamuzanzwila lizui,
- ⁴ Kabili kine wabakeba nga mutofue,
ni kubakebelezia nga bukonto bufiikilue,
- ⁵ I paulikumana vya kumutiina Yawe,
ni kwinika vya kumumana Leza.
- ⁶ Pantu Yawe aliwapeela bantu mulangue,
mu kanua kakue mulimwafuma bukengezi
ni kumana.
- ⁷ Aliwabiikila balunghami bukonto,
wene i kisoolelo kya balia balibaenda mu
kisinka.
- ⁸ Aliwalabukila nghendelo ya bantu balibakita
bintu bya nsambu,
ni kusunga nzila ya bazuuke bakue.
- ⁹ Kine wewe wantwilizia ulikwinika bulunghami
ni nsambu pamo ni kisinka.
Ulikwinika kubalua nzila iweme.
- ¹⁰ Pantu mulangue alikwingila mu mutima obe,
ni maano alikusansamusia bukose bobbe.
- ¹¹ Kwinika kulikukusunga,
ni kumana kulikukulabukila.
- ¹² Mulangue alikukupususia mu nzila ya babi,
ni ku bantu balibalanda twebu tubi.
- ¹³ Bantu balibasiasia nzila ilungi
pakuti bende mu nzila ya nfinzi,
- ¹⁴ Bantu balibawaminua kukita bibiipile,
ni kusansamukila mu bupompo bwa bubi,
- ¹⁵ Tusansaila twabo, ni twa mampetompeto,
ni nzila yabo teyololokele.

- 16 Mulangue alikukupususia ku mwanakazi mukambue,
ku mwanakazi mweni ali ni twebbo twa kubembia.
- 17 Mwanakazi aliwasia kibuza wa mu bukazyana bwakue,
ni kulaba kipingo kyakua Leza wakue.
- 18 Kisinka nghanda yakue ilungi ku lufu,
ni ku bafwile i kulungheeme nzila yakue.
- 19 Bonse balibaya kuli wene, tepali aliwabwela,
ao kubwelela ku nzila ya bukose.
- 20 Ni pakako upalile kuya waendela mu nzila ya bantu baweme,
ni kukonka mibeele ya balunghami.
- 21 Pantu balunghami baakeekala mu kyalo,
ni basili na kabi baakeekalililamo.
- 22 Inzi babi baakafumiiwa mu kyalo,
ni bankitatubi baakanukuluamo.

3

Kibwezia kya bulunghami

- 1 We mwana wane, tekuba walaba masambilizio ane,
inzi sunga milao yane mu mutima obe.
- 2 Pantu yakaba kuvuzia myaka ya bwikazi bobe,
ni kukupeela mutende ni buyantanzi.
- 3 Ntono ni bukisinka tekuti bilekenkane nobe,
bikakilile mu mukosi obe,
bilembe pa kibao kya mu mutima obe.
- 4 ✧ Ni we ulikwitabilua ni kumonua waweme
ku menso akua Leza ni ku menso a bantu.

- 5 Muketekele Yawe na mutima obe onse,
pasili kusintilila pa maano obe we mwine.
- 6 Mu nzila yobe yonse, mumane wene,
ni ye alikuolola nzila yobe.
- 7 ☆ Tekwimona we mwine kuba wali ni mulangue,
mutiine Yawe ni kwiweka ku bubi.
- 8 Kukita evio kulikukuleetela bukose mu mubili,
ni maka mu bikuza byobe.
- 9 Mukindike Yawe na bunonsi bobbe,
mukindike na ntomono ya mu buzombozi
bobbe bonse.
- 10 Ni pakako, milue yobe yaaakeezula,
ni mitondo yobe yaaakeezulamo divai ya lenu.
- 11 ☆ We mwana wane, tekuleebula nsokezi yakua
Yawe,
kabili tekutoobolua lu-aliwakusasilila.
- 12 ☆ Pantu muntu atonenue na Yawe aliwasokua,
nga evelia mwana atonenue na se.
- 13 Lisyuko ku mwalalume aliwasanga mulangue,
ni aliwainika.
- 14 Pantu mulangue akilile bunonsi bwa mutofue,
ni kibwezia kyakue kitanine kukila kibwezia
kya oro.
- 15 Mulangue ni wa mponvu kukila mabue a
mutengo,
ni byonse biuliwakeba tebivinda kulinghani-
wako.
- 16 Nsiku ingi ili mu kuboko kwakue kwa kulio,

- ni mu kuboko kwakue kwa kuso i muli
bunonsi ni muginzi.
- 17 Nzila yakue, i nzila ifwaniine,
ni tusansaila twakue tulungi ku mutende.
- 18 Mulangue i kimuti kya bukose ku balia bamuk-
watiisie,
kabili i lisyuko ku onse atwaliliile kuba
nakue.
- 19 Kupitila mu mulangue, Yawe waabiikile biputa
bya kyalo,
ni mu kumana waimikile myulu.
- 20 Mu kumana kwakue, biponga byaakasanikile,
ni kulengia malezi kutoonia lume.
- 21 We mwana wane, tekulekeela mulangue ni
maano kufuma pa ntanzi yobe,
kwatisia maano aweme pamo ni bukengezi.
- 22 Ni byo i bilikuya byali bukose bwa mutima obe,
ni bifwanizio bya mu mukosi obe.
- 23 Ni pakako, ulikuya wali ni mutende mu nzila
yobe,
ni kuulu kobe tekuya kwaipuutala.
- 24 Musita uwalaala, teuya wali na mwezo.
Ulikuona tulo twaweme.
- 25 Tekuya wali na mwezo wa lwinoono lwa kuku-
tulumukila,
anzia kine kusanzua kwa babi kwaiza,
- 26 Pantu Yawe waya wali maswapi obe,
ni ye waya wasungile kuulu kobe tekuti
kukwatue mu muteo.
- 27 Tekukaana kupeela kiweme ku bantu bapalile,
lu-ukili ni maka a kukita evio.

- 28 Tekumwana mwinobe nangu,
“Endo, ukeeze lukeele mane nkakupeele”
Koku kintu kya kumupeela wakwete.
- 29 Tekukitila mwinobe mapange abi,
olia ekeelee waakuketekeelee.
- 30 Tekusongela muntu pasili mulandu,
kine takitile kantu ka kukukisia.
- 31 Tekumwena bunkua muntu aliwakyuzyania,
ni pa nzila yakue tekusaakulapo ata imo.
- 32 Pantu Yawe asuulile muntu aliwakita bibiipile,
inzi wene ni kibuza wa balia balibakita bi-
weme.
- 33 Ntiipu yakua Yawe ili mu nghanda mwa mubi,
inzi Yawe aliwapaala nghanda ya mulung-
hami.
- 34 ☆ Aliwafuupula balia bali ni mufuupula,
inzi aliwapeela buwame ku bekeefiizie.
- 35 Bali ni mulangue balibapyana bulumba,
inzi babipuba balibamoniwa busoni.

4

Kibwezia kya mulangue

- 1 Mwe baana bane, unvue mafunde akua sinue,
kabili twilizie evi mube ni maano.
- 2 Pantu ndimukumipeela mafunde aweme,
tekuti mukasie masambilizio ane.
- 3 Lunaali mwana mu nghanda yakua tawe,
nakili kalala, mwana lyonga wakua yangu.
- 4 Tawe waali wansambilizia walanda nangu,
“Mutima obe uye walanguluka twebw twane,

☆ 3:34 3.34: Yak 4.6; 1 Pet 5.5

- sunga milao yane, ni we ulikuya wali mukose.
- ⁵ Ba wali ni mulangue, ba wali ni kyunvwila tekulaba ao kukaana twebo twa mu kanua kane.
- ⁶ Tekumusia mulangue, ni ye alikukulabukila, mutone, ni ye alikukusunga.
- ⁷ Ntendeko ya mulangue ni ezi: Ba wali ni mulangue.
Anzia uzeeziapo byonse bi-uli nabio, kya mponvu ba wali ni kyunvwila.
- ⁸ Mukindike, ni ye alikukukindika.
Kine wamukumbatila alikukukindika.
- ⁹ Alikukupeela buwame kuba kitambala ku mutue obe,
alikukufwanizia na ngala ya bulumba.”
- ¹⁰ Twilizia we mwana wane, itabila bindimukulanda,
ni myaka ya bukose bobe ilikuvula.
- ¹¹ Nakusambilizia nzila ya mulangue,
nakulombola mu tusansaila twa bulunghami.
- ¹² Luuliwaenda, lutanfu lobe telukilinghaniwa.
Kine wakunduka tewipuutala.
- ¹³ Kwatisia mafunde, pasili ku-aleka aye,
akwatisia, pantu ene i bukose bobe.
- ¹⁴ Tekwingila mu nzila ya babi,
tekukonka mibeele ya bantu babi.
- ¹⁵ Leya ezio nzila, kabili tekwendamo,
isie uye mu nzila yobe.
- ¹⁶ Pantu tebezi kulaala kine tebanakitenke bubi,
ni tulo tetwizi kuoneka kine tebanapuutazie muntu.

- 17 Pantu bubi i bilio byabo.
Nghemo ikata i divai yabo.
- 18 Nzila ya balunghami ili nga kisue kya ku makia,
kilikyailundilako mpaka bwakiililila.
- 19 Inzi nzila ya babi ili nga nfinzi ikata,
ni kilikyabeepuutazia tebakimanine.
- 20 We mwana wane, pooza maano ku bindimuku-
landa,
teya kutui ku twebu twane.
- 21 Tekubifumia pa menso obe,
bisunge bwino mu mutima obe.
- 22 Pantu i bukose ku muntu aliwabisyukila.
Kabili i kutuuka kwa mubili wakue onse.
- 23 Sunga mutima obe kukila byonse biuliwa-
sunga,
pantu i mulimwafuma byonse bi-uliwakita.
- 24 Sunga kanua kobe ku twebu twa bukisanguka,
ni milomo ya kiitoni ibe kule ni wewe.
- 25 Menso obe akente ku ntanzi,
ni nkopio yobe pasili kukapa.
- 26 ☆ Pooza maano mulimwapita makasa obe,
ni nzila yobe yonse iwamiiwe bwino.
- 27 Tekupilibukila kulio ao kuso,
fumia kuulu kobe mu bubi.

5

Nsokezi palua bukambue

- 1 We mwana wane, unvua mulangue wane,
teya kutui ku twebu twa maano.
- 2 Evi uye wavinda kwinka biweme,

- ni milomo yobe isunge maano.
- ³ Pantu milomo ya mwanakazi mukambue, iliya-
toonia kapelo,
ni bulanzi bwakue butelelee kukila mafuta.
- ⁴ Inzi mpeleezio ya bulanzi bwakue ilulile kukila
kimuti kiluliisie,
ni kunooneka nga kipanga kya mindyakubili.
- ⁵ Makasa akue alimukuya akookela ku lufu,
ntanfu yakue ilungi kumbo.
- ⁶ Kabili tasakameene nzila ya bukose.
Nzila yakue ipotonkeene, kabili taimanine.
- ⁷ Ni pakako, mwe baana bane ntwilizie,
kabili tekufume mu bindimukulanda.
- ⁸ Nzila yobe ilekenkane kule ni wene,
kabili tekupalamina ku mulyango wa ng-
handa yakue.
- ⁹ Ukeeza kupeela bange mukinzi obe,
ni myaka yobe ku balia basili na nkumbu.
- ¹⁰ Baeni bakeeza kwikusiiwa na maka obe,
ni miilo yobe ikeeza kuya yali mu nghanda
mwa mweni.
- ¹¹ Ku mpeleezio ya bukose bobe waakaloosia,
musita waakeenoonua munofu ni mubili
obe.
- ¹² Waakalanda nangue, “Ale naasuuliileki
masambilizio?
Ale naafuupwiliileki nsokezi?”
- ¹³ Nsyaanakiile bakasambilizia bane,
ni kubatwilizia balia balibanfunda!
- ¹⁴ Naali nasyaumiine kwingila mu bwavia
bukata,
mu libumba lya bantu bakua Leza.”

- 15 Mina menda a mu nsupa yobe we mwine,
menda aliapita lubilo kufuma mu kiina ky-
obe we mwine.
- 16 Ale tusulo tobe twa menda tulikusalanganhi-
naki mu misebo?
Ni twezi twa menda kuya kiyeyeye?
- 17 Aye ali sie obe we bunke,
pasili kupeelako baeni.
- 18 Kasulo kobe kapaalue,
kabili uwaminue na mukazi wa mu bulu-
mendo bobbe,
- 19 Aweme nga nswala, ni kufwanina nga kasia,
mabeele akue aye akuwamiine nsiku yonse,
kabili uye wawamiinue nsiku yonse mu
ntono yakue.
- 20 Ale ni kiki kilikukulengia we mwana wane kuti
uwaminue na muka nghwana?
Ale ni kiki kilikukulengia kukumbatila nkulo
ya mwanakazi mukambue?
- 21 Pantu nzila yobe ili ku menso akua Yawe,
ni ye aliwatoosia monse muuliwapita.
- 22 Mubi aliwakwatua na bubi bwakue mwine.
Ni ye aliwakakua na nkamba ya bibalo
byakue.
- 23 Aliwafua pa mulandu wakubula masambilizio,
ni bupuba bwakue bukata bulibwamulovia.

6

Nsokezi ilekenkeene

- 1 We mwana wane, kine waipeelee kulipa mizia ya
mwino,
kabili kine waalaile palwakua ozo muntu,

- ² Kine uteelue na biuliwalanda,
kabili kine ukwetue na twebbo twa mu kanua
kobe.
- ³ We mwana wane, pakuti wipususie,
pantu waibiikile mu maboko a mwino, kita
evi:
Endo wikeefie ni kumupaapaata mwino.
- ⁴ Tekulekeela menso obe kunvua tulo,
ni nkopio yobe kuona.
- ⁵ Iipususie nga kasia kapusuka mu minue ya
mbwela,
ao nga koni kapusuka mu minue ya mutei.
- ⁶ Endo waya pa lupazi we munanghani,
langakana nzila yakue ube ni mulangue.
- ⁷ Lupazi teluli na kalombozi,
na mukulu-ao na kateeka.
- ⁸ Inzi lulilwaibiikila bilio bya pa musita wa likun-
gulu,
kabili lulilwaikolonghaniizia bilio pa musita
wa buzombozi.
- ⁹ We munanghani! Waya waleeleleele sie mpaka
musitaki?
Ulikubuuka musitaki mu tulo tobe?
- ¹⁰ ☆ Uliwalanda nangue, “Ndaalenkepo kaniini,
nghonenkepo kaniini,
nkunzenkepo kuboko kaniini ni kutuuzia.”
- ¹¹ Ni evi bupabi bwakaba kukwizila nga kabooko,
ni kubulua kwakaba kukukonka nga
kipoopoosi ali ni kilwilo.
- ¹² Muntu mubi, muntu wa mpuni,

- aliwaendooka walimukulanda twebu twa
bupompo.
- 13 Aliwakapia na menso akue ni kusinia na
makasa akue,
aliwakita tulangi na minue yakue.
- 14 Mu mutima mwakue muli bupompo, aliwalan-
gakana bubi musita onse,
ni kubyala mbezu ya bupusano.
- 15 Ni pakako, bwavia bwaakamutululumukilila sie,
waakatulumukililua ni kutyonua pasili ku-
mona ntuukilo.
- 16 Kuli bintu mutanda bisuulilue na Yawe,
ee, bintu kilooba bilibyamukisia mutima.
- 17 Menso a kiitoni, lulimi lulilwalanda bufi,
ni minue iliyazuumia mulopa usili na kafi,
- 18 Mutima uliwalangakana malanga abi,
ni maulu angukile kubutukila ku bubi,
- 19 Musininkizi wa bufi aliwalanda bufi,
ni olia aliwabyala mbezu ya mbiikizi mu
lupua.

Nsokezi palua bukambue

- 20 We mwana wane, konka milao yakua so,
kabili tekuti ukabe kulekela masambilizio
akua noko.
- 21 Kakilila milao lyonse mu mutima obe,
ivwale mu mukosi obe.
- 22 Luuliwaenda, milao yaya yakulombwele,
lu-uliwalaala yaya ya kusungile.
Ni kukulanzia lu-uliwabuuka.
- 23 Pantu ezi milao i musaniko,
aza masambilizio i kisue,
ni nsokezi ya masambilizio
i nzila ya bukose.

- 24 I bya kukusunga ku mwanakazi mubi,
ni ku lubembo lwa mwanakazi mukambue.
- 25 Tekutokamua mu mutima obe na kuwama
kwakue,
kabili tekulekelela akubembe na nkopio ya
menso akue.
- 26 Pantu mwanakazi mukambue kuti waongua na
mutengo wa kisoso kya mukate,
inzi pa muka nghwana aliwazeeziiziapo
bukose bwine bwine.
- 27 Eba, kubako muntu kuti wabiika mulilo mu
nkulo,
ni bivwalo byakue pasili kuzia?
- 28 Ao muntu kuti wanyanta lukasa pa
mazekezeke a mulilo,
ni makasa akue pasili kuzia?
- 29 Evi i vili muntu aliwaingila kwa muka ngh-
wana,
kubalua muntu aliwamukumia takabula
kukandua.
- 30 Bantu tebezi kumufuupula kabooko
kine waibila kwikuta pantu ali ni nzala.
- 31 Inzi kine wakwatua, alikubweziiziamo
nghendo kilooba,
ni ye alikufumia bunonsi bonse bwa mu
nghanda yakue.
- 32 Inzi olia aliwakita bukambue na mwanakazi,
tali na maano.
Olia aliwatona kwinoona mutima wakue
mwine, i aliwakita evio.
- 33 Wene waakaaluka ni bilonda ni busoni,
ni kulandilua bibiipile tekukapua.

- 34 Pantu bunkua bulibwamuleetela mulume
kipuki.
Ni ye takaba na nkumbu busiku bwa kukita
kibwelezi.
- 35 Takeetabila nfuto ata imo,
kabili takeetabila bituulilo anzia kine bikabe
byavulile.

7

- 1 We mwana wane, sunga twebu twane,
labukila milao yane mukati mobe.
- 2 Konka milao yane ukabe ni bukose,
ni kusunga mafunde ane nga kambooli ka
mu linso lyobe.
- 3 Kakila milao ku minue yobe,
uilembe pa kibao kya mu mutima obe.
- 4 Ana mulangue nangue, "Uli nkazyamwine,"
ni kumwana kyunvwila nangue, "Uli lupua
lwane."
- 5 Evi bakusunge ku mwanakazi mukambue,
ni ku kuleula ku muka nghwana aliwabem-
bia na twebu twakue.
- 6 Pantu pa nzota ya mu nghanda yane
naakentele mu kisampi.
- 7 Naamwene pa babipuba,
pa balumendo nainikilepo mulumendo asi-
manine kantu.
- 8 Mulumendo waali waya mu musebo ukata pepi
ni lipeto,
walungi ku nghanda kulikwaikala
mwanakazi umo.
- 9 Koba kasyazimiine, musita wa kyungulo,
pasyafiita, pa kamuntu uli ni.

- 10 Kupwako, mwanakazi umo waya kusaakaana
nakue,
wavwele nga mukende ali ni mutima wa
bupompo.
- 11 Mwanakazi ali ni nsungu ni butaale,
makasa akue tekuba azikia mu nghanda
yakue.
- 12 Unge musita aliwasangua mu nzila, ni unge
musita mu misolo,
ni mu mapeto walimukubenza.
- 13 Kupwako, wamukumbatila mulumendo ni ku-
mufyompa,
ni kumwana pasili busoni.
- 14 “Ngelelo ya kyabupe kya mutende ndinayo ku
nghanda.
Lelo nafikilizia kilapo kyane.
- 15 Ni pakako, i kinafuminanga kuti ngize
nsaakaane nobe.
Nakukebanga mpaka nakumona.
- 16 Pa bulita bwane napanzikangapo ngubo,
ngubo ya ku Misri ya mazela.
- 17 Nafuuminizyanga manukato pa bulita bwane,
ni bubaani, ni kizime pamo ni mudalasini.
- 18 Iza twikute ntono mpaka lukeelekeelee,
tusansamusie mitima yetu na ntono.
- 19 Pantu mulume wane ku nghanda taliko,
aile mu bulendo lwa kule.
- 20 Wakitwama ni mufuko wa nfolanga,
wakaba kubwela sie kwezi wasyalingi.”
- 21 Na twebbo twakue tuweme aliwamubembia,

- aliwamwanzia na lubembo lwa kanua
kakue.
- 22 Ni penka papo aliwamukonka,
nga nghombe ndume alimukuya ku kus-
inzua,
ao nga kisongo kilimukwingila mu muteo.
- 23 Anzia muvui kine wamutunka ku maini,
nga koni kabutukiile pa kakose,
tavinda kumana nangue i busanzo bwa
bukose bwakue.
- 24 Ni pakako, we mwana wane ntwilizie,
poozako maano ku bindimukukwana.
- 25 Mutima obe tekuti upooze maano ku nzila
yakue,
ukeeza kuzeezelela mwaliwapita.
- 26 Pantu tasyaipaile balalume bengi,
balia ba-asyasinzile, ni bengi.
- 27 Nghanda yakue i nzila ikata ya kumbo,
ikookele ku miputule ya lufu.

8

Bulumba bwa mulangue

- 1 ✧Eba, mulangue tezi kulila?
Kumana ni ye tezi kuzanzula lizui lyakue?
- 2 Pa kifuka kya pa muulu sana pepi ni nzila,
pa masanzyonzila i paimeene.
- 3 Mumbali mulyango wa kwingililapo mu muzi,
pa nghingililo, aliwasamuna,
- 4 “Mwe bantu, ndinamikuuta,
ni lizui lyane ni pa mulandu wa bantu.
- 5 Mwe basimanine kantu, be ni maano,

✧ 8:1 8.1: Map 1.20-21

- ni mwe babipuba, be ni mutima wa kumana.
- ⁶ Twilizie pantu ndi ni twa kulanda twa mponvu,
ndikwizula milomo yane nande twebu tu-
lungi.
- ⁷ Kanua kane kalikulanda kisinka,
pantu bubi kunvika mu milomo yane ni
kibalo.
- ⁸ Twebu tonse twa mu kanua kane ni twa
nsambu,
tepalu kalubile au kabiipile pa tonse.
- ⁹ Tonse tuli sie bwino ku olia amanine,
tulungheeme ku balia bali ni maano.
- ¹⁰ Saakula masambilizio ane kukila mutofue,
ni kumana kukila oro isambikile.
- ¹¹ Pantu mulangue i aweme kukila mabue a
mutengo,
ni bintu byonse bitonekele tevivinda kuling-
haniwa nakue.
- ¹² “Nene, ne mulangue, ngikeele pamo ni
bukengezi,
kwinika ni kumana ndi nabo.
- ¹³ Kutiina Yawe, kusuula bubi.
Nsuulile kiitoni, ni kwitasia, ni mibeele ibi,
pamo ni bulanzi bubi.
- ¹⁴ Nsokezi ni yane pamo ni bukengezi bwa kiine,
kumana ni maka ndi nabio.
- ¹⁵ Mubukwasi bwane, makolo aliateeka,
ni kupingula mu nsambu.
- ¹⁶ Mubukwasi bwane, bena makolo balibateeka,
ni babiloolo balibalombola bwino pa kyalo.
- ¹⁷ Ntonene balia bantonene,
ni bonse balibankeba na mute,
baliban'mona.
- ¹⁸ Bunonsi ni mukinzi bili kuli nene,

- bunonsi bulibwalunduluka pamo ni nsambu.
- 19 Mazabo ane akindeeme kukila oro, ni kibwezia kyane kikulile mutofue usambikile.
- 20 Ndinaenda mu nzila ya bulunghami, mu tusansaila twa nsambu,
- 21 Ndinanonsia balia bantonene, ndinaizuzia kipao kyabo.
- 22 ☆“Yawe waanengele wa mambo mu miilo yakue, ntanzi ya miilo yakue ya kale.
- 23 Nene kundi kutula ku mambo, kyalo lukyaali tekinabeko.
- 24 Biponga lubyaali tebinabeko, naali nasyavyelue, tusulo twizwilemo menda lutwaali tetunabeko.
- 25 Mpili luyaali teinabeko, ntanzi ya tupili naali nasyavyelue.
- 26 Lu-aali tanalenge kyalo, ao makaba, ni ntendeko ya lufunko lwa mu kyalo.
- 27 Naali nalipo lu-aali wabiika myulu, lu-aali wabiika mupaka wa lyulu ni menda.
- 28 Lu-aali wabiika malezi a mu muulu, ni lu-aali walumia tusulo twa menda,
- 29 Lu-aali wabiika mupaka wa lyezi, evi menda tekuti apule mafunde akue, ni lu-aakitile biputa bya kyalo.
- 30 Naali pamo nakue nga kituemambo wa miilo. Naali nsansa yakue kubalua busiku.

☆ 8:22 8.22: Nfy 3.14

- Naali ni nsansa kubalua busiku ku menso akue.
- 31 Naali nasansamukila kyallo kikeeluemo na bantu,
ni nsansa yane yaali yali pamo ni bena bantu.
- 32 “Ni pakako, ntwilizie mwe baana bane,
pantu lisyuko lili na balia balibakonka nzila yane.
- 33 Unvue masambilizio ane mube ni mulangue,
kabili tekukaane.
- 34 Lisyuko ku olia aliwantwilizia,
aliwapempa kubalua busiku ku milyango yane,
wapembeele mumbali milyango yane.
- 35 Pantu olia wansanga, wasanga bukose
ni kupokelela buwame kuli Yawe.
- 36 Inzi olia aliwa-andua kunsanga, aliwakisia
mutima wakue mwine,
balia bonse bansuulile, batonene lufu.”

9

Mulangue ni bupuba

- 1 Mulangue waakuulile nghanda yakue,
waabaazile mapumpu akue kilooba.
- 2 Waipaile nama yakue ni kusanziamo divai yakue,
waapanzikile ni meza yakue.
- 3 Waatumine mubombi wakue mwanakazi,
pa kifuka kya pa muulu wa muzi kuti akupe.
- 4 “Kubalua kipuba eze engile,”
ni olia asimanine kantu, aliwamwana nangue,

- 5 “Iza ulie bilio byane,
ni kumina divai inakisanzia.
- 6 Mwe babipuba, lekele bupuba mube ni bukose.
Endele mu nzila ya kumana.”
- 7 Aliwasoka wa kapuni aliwaileetelela kuleebu-
lua.
Ni aliwasasilila mubi aliwaileetelela matuka.
- 8 Tekusasilila ali ni mufuupula pantu nga
alikusukenda,
sasilila wa mulangue, ni ye alikusukutona.
- 9 Sambilizia wa mulangue, ni ye alikulunduluka
kuba ni mulangue.
Sambilizia mulunghami, ni ye alikulundu-
luka kumana.
- 10 ☆ Kumutiina Yawe, i ntendeko ya mulangue,
ni kumumana Muzuuke, i kuba ni maano.
- 11 Pantu kupitila mu mulangue nsiku yobe iliku-
vuziwa,
ni myaka ya bwikazi bobe ilikulundua.
- 12 Kine uli ni mulangue, mulangue obe we
mwine.
Kine uli wa kapuni, kwema ni kobe we
mwine.
- 13 Mwanakazi kipuba aliwasaamia,
Tamanine kantu, kabili tali na busoni.
- 14 Aliwaikala mu mulyango wa nghanda yakue,
pa kifuka kya pa muulu wa muzi,
- 15 Walimukukuuta balia balibapita,
balibapita mu nzila yakue,

☆ 9:10 9:10: Yob 28.28; Mlb 111.10; Map 1.7

- 16 “Kubalua kipuba eze engile mono!”
Ni olia asimanine kantu aliwamwana
nangue,
17 “Menda ebilue aweme,
ni mukate uliwaliwa mu kafiso
uliwawaminina.”
18 Inzi kipuba tamanine nangue momo i muli
bafwile,
ni baeni ba ozo mwanakazi nangue bali
pansi kumbo.

10

Mapinda akua Solomoni

- 1 Aza i mapinda akua Solomoni:
Mwana wa mulangue aliwasansamusia se,
inzi kipuba, bulanda kuli nghina.
- 2 Bukonto bulibwanonkelua mu bubi tebuli na
kibwezia,
inzi bulunghami bulibwapususyania ku lufu.
- 3 Yawe tezi kulekelela mulunghami kwemiwa na
nzala,
inzi aliwabatana babi belia bibalibatoka-
mua.
- 4 Olia aliwabomba na kuboko kunangheene ali-
waileetelela bupabi,
inzi kuboko kwa olia alumine kulikwaleeta
bunonsi.
- 5 Olia aliwakolonghania musita wa kipua, i
mwana ali ni mulangue,

inzi olia aliwalaala musita wa kuzombola, i
mwana aliwamoniania busoni.

⁶ Mapaalo ali pa mutue wa mulunghami,
inzi bupompo bukupiliile kanua ka mubi.

⁷ Liina lya mulunghami lililyabombiiwa ku ma-
paalo,
inzi liina lya mubi, lyaakabola.

⁸ Wa mulangue aliwaitabila nsokezi,
inzi kipuba wa bulanzi bwingi waakaloba.

⁹ Olia aliwaenda mu bulunghami, aliwaenda
pasili busanzo,
inzi olia aliwamuzeeziizia nzila
waakamanika.

¹⁰ Olia aliwakapia na linso aliwaleeta bulanda,
inzi aliwasokana mu kisinka aliwaleeta mu-
tende.

¹¹ Kanua ka balunghami, i kasulo ka menda a
bukose,
inzi bupompo buli mu kanua ka mubi.

¹² ☆Kukenda kulikwalengia bupusano,
inzi ntono iliyavimba pa bubi bonse.

¹³ Mulangue uliwasangua mu milomo ya muntu
aliwainika,
inzi nfimbo iliyaumua mu musana wa muntu
asili na maano.

☆ **10:12 10.12:** Yak 5.20; 1 Pet 4.8

- 14 Wa mulangue aliwabiika bukonto bwa bukengezi,
inzi kanua ka kipuba, kalikapalamika lwinoono.
- 15 Bunonsi bwa munonsi, i muzi wakue ulumine.
Inzi lwinoono lwa bapabi i bupabi bwabo.
- 16 Kilambu kya mulunghami kilikyaleeta bukose,
Inzi bunonsi bwa mubi ni kibalo.
- 17 Olia aliwaunvua lu-aliwasasililua, ali mu nzila ya bukose,
Inzi olia aliwakaana nsokezi, aliwazeeza.
- 18 Olia asuulile mwinakue mu kafiso wa bufi,
ni olia aliwa-ambana, kipuba.
- 19 Mu bwingi bwa twebo, temwapusa bubi,
inzi aliwasunga milomo yakue, aliwabombia maano.
- 20 Lulimi lwa mulunghami luli nga mutofue uwamiisie,
mutima wa mubi ni wa mpuni.
- 21 Milomo ya balunghami iliyaliisia bengi,
inzi babipuba balibafua pa mulandu wa kusimana.
- 22 Mapaalo akua Yawe alianonsyania,
pasili kwemenapo.
- 23 Kipuba kukita bubi, kuli nga musaapo,

inzi muntu wa kyunvwila aliwawaminua na mulangue.

24 Kilikyatiina mubi i kilikyamufikila,
inzi balunghami balibapeelua kibalibakeba.

25 Kine mulula wapita, babi balibazeeza,
inzi mulunghami wene, kiputa kya
muyayaya.

26 Nga mpubili mu meno, ni byunsi mu menso,
i vili munanghani ku balia balibamutuma.

27 Kutiina Yawe kulikwalunda nsiku ya muntu,
inzi myaka ya babi iliyakeefiwa.

28 Maswapi a balunghami ni nsansa,
inzi kuketekela kwa babi kwa mpuni.

29 Nzila yakua Yawe, i lusako lulumine ku mulunghami,
inzi ni lwinoono ku bankitatubi.

30 Balunghami tebakaloviiwa,
inzi babi tebakeekala mu kyalo.

31 Kanua ka balunghami kalikalanda bya mulangue,
inzi lulimi lwa muntu wa kiitoni lwaakalovi-
iwa.

32 Milomo ya balunghami imanine bilibyaitabizi-
iwa,

inzi kanua ka mubi kalikalanda bibiipile.

11

- ¹ Kalingo ka bupompo, ni kilubo kuli Yawe,
inzi bilemo bilingheene bilibyamuwamina.
- ² Lulilwaiza kiitoni, ni busoni i pabulibwaiza,
inzi mulangue uliwaleeta kwiikeefia.
- ³ Bulunghami bwa balunghami bulibwabalom-
bola,
inzi kiitoni kya bapoti kilikyabalovia.
- ⁴ Bunonsi tebuli na kibwezia busiku bwa kukan-
dua,
inzi bulunghami buli bwapususyania ku
lufu.
- ⁵ Bukisinka bwa mulunghami bulibwalundulula
nzila yakue,
inzi mubi aliwaponena mu bubi bwakue
mwine.
- ⁶ Bulunghami bwa balunghami bulibwabapusu-
sia,
inzi balia balibakita bya bupompo balibak-
watua mu bupompo bwabo.
- ⁷ Mubi lu-aliwafua, maswapi akue aliazeeza,
ni byonse bi-aketekeele mu maka akue
bilibyapua.
- ⁸ Mulunghami aliwapususiwa mu maavia,
inzi mubi aliwaingila mu maavia.

- 9 Olia asiliwatiina Leza aliwainoona benakue na kanua kakue,
inzi mu bukengezi balunghami balibapususi-
iwa.
- 10 Balunghami lubalibanonka, muzi
uliwawaminua,
ni babi lubalibaloba, bantu balibabulula
tupundu.
- 11 Kupitila mu mapaalo a balunghami, muzi uli-
walumbua,
inzi uliwainoonua kupitila mu tunua twa
babipuba.
- 12 Olia aliwalandila mwinakue twebbo twa mufu-
upula ni kipuba,
inzi muntu wa maano aliwatalala.
- 13 Olia aliwapitaana wa-ambana, aliwafyula tu-
fiso,
inzi aketekeelue aliwafiika milandu.
- 14 Kyalo kisili na mulombozi wa mulangue
kilikya-anziiwa,
inzi kolia kuli bakasoka bengi, kuli mutende.
- 15 Olia aliwaipeela kulipa mizia ya mweni, ali-
waemenamo,
inzi olia asiliwalaya kulipa mizia, ali ni mu-
tende.
- 16 Mwanakazi wa muginzi, aliwakindikua lyonse,
inzi bapompo balibapokolola bunonsi.

- 17 Olia ali ni nkumbu, aliwakitila mutima wakue biweme,
inzi asasile aliwaemia mubili wakue mwine.
- 18 Mubi aliwasaziiwa nsazio ya bupompo,
inzi olia aliwabyala bulunghami, ali ni kilambu kya kisinka.
- 19 Olia aliwatwalilila mu bulunghami, ali ni bukose,
inzi olia aliwakonkelela bubi, aliwafua.
- 20 Yawe asuulile balia bali ni mutima wa kiitoni,
inzi balia bapwililikile mu nzila yabo balibamuwamina.
- 21 Kisinka mubi takabula kukandua,
inzi balunghami baakapususiiwa.
- 22 Nga vili kazele ka oro ku moona wa ngulube,
i vili ni mwanakazi aweme asili na mulangue.
- 23 Nkulu ya mulunghami iliyapeleela mu biweme,
inzi maswapi a mubi, ni mu kukandua.
- 24 Muntu aliwapeelapeela, aliwakila kunonka,
inzi olia aliwakilikila bisilungheeme, aliwakila kuba mupabi.
- 25 Muntu wa buntu aliwakitikilua na biweme,
ni olia aliwapaana bya kumina ni ye aliwaminiwa.

- 26 Olia aliwatanana nghano, bantu balibamuti-
ipa,
inzi mapaalo ali pa mutue wakua olia aliwa-
tona kusia.
- 27 Olia aliwakebesia kukita biweme, atonekele,
inzi olia aliwakeba kukita bubi aliwabu-
sanga.
- 28 Olia aswapiile bunonsi bwakue, aliwaponi,
inzi mulunghami aliwalunduluka nga maani
abisi.
- 29 Olia aliwatuuta nghanda yakue, aliwapyana
mwela.
Ni kipuba alikuba muzia wa muntu wa mu-
langue.
- 30 Mazabo a mulunghami, i kimuti kya bukose,
ni olia aliwapususia bantu ali ni mulangue.
- 31 ☆Kine mulunghami aliwasaziiwa pa kyalo,
paliibufi mubi pamo ni wa bibalo.

12

- 1 Olia atonene masambilizio, atonene bukengezi,
inzi olia asuulile kusalilua, ni kipuba.
- 2 Muntu aweme aliwasanga buwame bwakua
Yawe,
inzi wa nsokezi ibi aliwapingulua na Yawe.

- ³ Muntu tavinda kwileetela mutende na kukita
bubi,
inzi mulunghami takaponiwa na kantu.
- ⁴ Mukazi aweme, i ngala ya mulume wakue,
inzi olia aliwamoniana busoni, ali nga keesi
kalikabunguzia bikuza bya mulume.
- ⁵ Malanga a balunghami alungi,
inzi nsokezi ya babi, ni bupompo.
- ⁶ Twebo twa babi, tuli na mapange a kulovia,
inzi kanua ka balunghami kalikabapususia.
- ⁷ Babi balibainoonua ni kuloba,
inzi nghanda ya balunghami iliyatwalilila.
- ⁸ Muntu aliwatasiwa kukonkana ni mulangue
wakue,
ni wa malanga abi aliwafuupulua.
- ⁹ Muntu aliwafuupulua koku waali ni mubombi,
aweme kukila muntu emwene kuba wali wa
mponvu inzi tekuba wali na bilio.
- ¹⁰ Mulunghami aliwasakamana bukose bwa
nama yakue,
inzi nkumbu ya babi, ni kwemia.
- ¹¹ Mulimi wa mute, ali na bilio bingi,
inzi olia aliwakonka milandu ya mpuni, tali
na maano.
- ¹² Mubi aliwatokamua bunonsi bwa mubi,
inzi mulunghami aliwaimana sinta.

- 13 Kilubo kya mu kanua, muteo wa muntu mubi,
inzi mulunghami aliwafuma mu maavia.
- 14 Muntu aliwaikusiiwa na buwame bwa mazabo
a mu kanua kakue,
aliwabweziiziwa bikitua bya minue yakue.
- 15 Nzila ya kipuba iweme ku menso akue mwine,
inzi mulunghami aliwatwilizia nsokezi.
- 16 Bupuba bwa muntu asili na maano teb-
wakokola kumanika,
inzi muntu akengeele aliwapuulula matuka.
- 17 Olia aliwalanda kisinka, aliwasininkizia bya
kiine,
inzi musininkizi wa bufi, aliwalanda bufi.
- 18 Twebo tubi tulitwakisia nga kipanga,
inzi bulanzi bwa mulangue bulibwaleeta
bukose.
- 19 Bukisinka bulibwatwalilila lyonse,
inzi bufi ni bwa pa musita uniini sie.
- 20 Bupompo buli mu mutima wa balia balibalan-
gakana bubi,
inzi balia bali ni mapange a mutende, bali ni
nsansa.
- 21 Tekuli busanzo bulibwaponena balunghami,
inzi babi balibavuziiziwa maavia.
- 22 Kanua ka bufi, ni kilubo kuli Yawe,

inzi balia balibakita bulunghami, i nsansa yakue.

²³ Muntu akengeele, aliwafiika maano akue,
inzi babipuba balibamania bupuba bwabo.

²⁴ Kuboko kukinkimeene, i kulikwateeka,
inzi bunanghani bulibwaleeta buzia.

²⁵ Kutooboka kwa mutima kulikwapwisia nsansa,
inzi keebo kaweme kalikasansamusia.

²⁶ Mulunghami aliwalanga nzila ku mwinakue,
inzi nzila ya babi iliyabazeezia.

²⁷ Mukumbi munanghani tezi kusanga mabingo
akue,
inzi wa mute tezi kubwela tonte.

²⁸ Mu nzila ya bulunghami i muli bukose,
ni mu tusansaila twakue temuli lufu.

13

¹ Mwana wa mulangue aliwatwilizia mafunde
akua se,
inzi wa kapuni, tezi kutwilizia nsokezi.

² Muntu aliwaikusiiwa na buwame bwa mazabo
a mu kanua kakue,
inzi mutima wa muntu mubi uliwalia bubi.

³ Olia aliwalabukila kanua kakue, aliwasunga
bukose bwakue,

inzi olia aliwaizula milomo yakue ali ni bwavia.

⁴ Mutima wa munanghani uliwatokamua pasili kusanga kantu, inzi mutima wa olia akinkimeene, uli-waikuta.

⁵ Mulunghami tezi kutona kulanda bufi, inzi muntu mubi aliwakila kuluvia, ni ye aliwamoniiwa busoni.

⁶ Bulunghami bulibwasunga mulunghami mu nzila yakue, inzi bubi bulibwalovia wa bibalo.

⁷ Kuli ni olia aliwailanga kuba munonsi, inzi tekuba wali na kantu. Kuli ni olia aliwailanga kuba mupabi, inzi wali ni bunonsi bwingi.

⁸ Bunonsi bwa muntu i bulibwamulubula, inzi mupabi tali na ka kumupususia.

⁹ Kisue kya mulunghami kilikyabenghemesia, inzi musaniko wa mubi uliwazima.

¹⁰ Kiitoni, kilikyaleeta mazibo, inzi mulangue, uli na balia balibaunvua nsokezi.

¹¹ Bunonsi bwa lubilo lubilo bulibwakeepa, inzi olia aliwanonka bukebuke, aliwavuzia.

- 12 Maswapi aliakokola, aliakisia mutima,
inzi kelia kintu kipembeelue kine kyafika, ni
kimuti kya bukose.
- 13 Olia aliwafuupula mafunde, aliwaileetela
lwinoono,
inzi olia aliwanakila milao, aliwalambulua.
- 14 Masambilizio a muntu wa mulangue, i kasulo
ka bukose,
aliambulengia kuleuka miteo ya lufu.
- 15 Maano aweme alialengia kutoneka,
inzi nzila ya bapompo ya maavia.
- 16 Kubalua muntu wa maano aliwabomba wak-
engeele,
inzi kipuba aliwasalanghania bupuba
bwakue.
- 17 Mukenzi mubi aliwaponiizia bantu mu maavia,
inzi mukenzi wa kisinka, aliwaleeta bukose.
- 18 Bupabi pamo ni busoni, bili na olia aliwakaana
masambilizio,
inzi olia aliwakonka nsokezi, aliwakindikua.
- 19 Kine kelia kintu kitonekele kyakitika, muntu
aliwawaminua,
inzi babipuba kwikeka ku bubi, kilubo.
- 20 Enda na ba mulangue, ni we uli kuba ni
mulangue,
inzi kibuza wa babipuba aliwaema.

- ²¹ Bwavia bulibwakonka ba bibalo,
inzi mulunghami aliwalambulua buwame.
- ²² Muntu aweme aliwasia bupyani ku benzikulu,
ni bunonsi bwa muntu wa bibalo, bukonto
bwa mulunghami.
- ²³ Bukaba bwa mupabi kuti bwafumia buzom-
bozi bwingi,
inzi bilibyainoonua pa mulandu wa kubiibik-
iziiwa.
- ²⁴ Muntu asiizi kubombia nfinbo, akendele
mwana wakue,
inzi olia amutonene, aliwamukanda pa
musita upalile.
- ²⁵ Mulunghami ali ni bilio byamukumeene,
inzi kavumo ka mubi kalikaemooka na nzala.

14

- ¹ Mwanakazi wa mulangue aliwakuula nghanda
yakue,
inzi kipuba aliwatuuta nghanda yakue na
minue yakue.
- ² Olia aliwaenda mu bulunghami bwakue, ali-
watiina Yawe,
inzi olia asili mulunghami mu nzila yakue,
aliwamufuupula.
- ³ Mu kanua ka kipuba muli nfinbo ya kiitoni,
inzi twebu twa muntu wa mulangue tulitwa-
musunga.

- ⁴ Kine tekuli nghombe, mu mukondo mulimwab-
ula bilio,
inzi maka a nghombe alialeeta bilio.
- ⁵ Musininkizi wa kisinka tavinda kulanda bufi,
inzi musininkizi wa bufi, mupuza wakue ni
bufinke sie.
- ⁶ Muntu wa kapuni aliwakeba mulangue, ni ye
tezi kuusanga,
inzi bukengezi bulengele ku muntu ali-
wainika.
- ⁷ Fuma ku menso a kipuba,
pantu ku milomo yakue teukonvuako
maano.
- ⁸ Mulangue wa muntu wa maano, kulangakana
nzila yakue,
inzi bupuba bwa babipuba, bupomponke sie.
- ⁹ Babipuba tebezi kusakamana lubalibabala,
inzi balunghami balibatona kweleelua na
Leza.
- ¹⁰ Mutima i umanine bulanda bwakue,
ni mweni tavinda kwampana nakue mu
nsansa yakue.
- ¹¹ Nghanda ya mubi iliyaloviiwa,
inzi katanda ka mulunghami kalikabeelelela.

- 12 ☆Kuli nzila imwenekele yaweme ku menso a muntu,
inzi ku mpeleezio iliyatwala ku lufu.
- 13 Anzia useka, mutima waya wali ni bulanda.
Nsansa luiliyapua, palipaiza bulanda.
- 14 Olia aliwabwelela pa kyamba mu mutima wakue, aliwawaminua mu nzila yakue mwine,
ni mulunghami aliwalambulua na bikitua byakue.
- 15 Kipuba aliwaitabila kubalua kantu,
inzi wa mulangue aliwakenta pa kunyanta.
- 16 Wa mulangue aliwatiina Yawe ni kwikeka ku bubi,
inzi kipuba tezi kwisakamana, kabili aliwakita lubilo lubilo.
- 17 Olia asiliwakokola kufiitua, aliwakita bya bupuba,
ni onse aliwakita bubi aliwasuulua.
- 18 Babipuba balibapyana bupuba,
inzi ba maano balibavwala ngala ya bukengezi.
- 19 Babi balibafwinama ku ntanzi ya balia balibakita biweme,
ni ba bibalo mu milyango ya balunghami.

- 20 Mupabi aliwasuulua na mupabi nakue,
inzi munonsi ali ni babibuza bengi.
- 21 Olia aliwapunika mwinakue, aliwaluvia,
inzi olia aliwaunvwila mupabi nkumbu,
asyukile.
- 22 Eba! Balia balibalangakana bibiipile tebezi
kuluvia?
inzi ntono ni bukisinka bili na balia bal-
ibalangakana biweme.
- 23 Kubomba na mute kulikwaleeta kibwezia,
inzi bulanzi bwa mpuni bulibwaleeta bu-
pabi.
- 24 Ngala ya ba mulangue, bunonsi bwabo,
inzi bupuba bwa babipuba, bupubanke sie.
- 25 Musininkizi wa kiine aliwapususia mitima ya
bantu,
inzi olia aliwabeepa, aliwaleeta bupompo.
- 26 Aliwatiina Yawe ali ni maswapi alumine,
ni baana bakue baakaba ni kwa kubutukila.
- 27 Kutiina Yawe i kasulo ka bukose,
kabili i kwiweka ku miteo ya lufu.
- 28 Bulumba bwakua likolo, bwingi bwa bantu
bakue,
inzi kukeepa kwa bantu, kwinooneka
kwakua kateeka.

- 29 Olia asiliwalenga kufitua ali ni maano engi,
inzi olia ali ni mutima wa kasonto ali-
walumba bupuba.
- 30 Mutima wa mutende, uliwaleeta bukose bwa
mubili,
inzi bunkua, bulibwabozi bikuza.
- 31 Olia aliwakyuzia mupabi, aliwatuka Kabumba
wabo,
inzi olia aliwaunvwila nkumbu muntu ab-
ulilue, aliwakindika Kabumba.
- 32 Mubi aliwatintilua pansi pa mulandu wa
bunkitatubi bwakue,
inzi mulunghami ali ni maswapi mu kufua
kwakue.
- 33 Mu mutima wa muntu ali ni mulangue i muli
maano,
inzi tezi kusangua mu mutima wa babipuba.
- 34 Bulunghami, bulibwakindamika ntundu,
inzi kibalo, kilikyaleeta lutiipu ku bantu
bonse.
- 35 Likolo aliwawaminua na mubombi
aliwabomba na mulangue,
inzi kikonko kyakue kili pa olia aliwakita
bintu bisipalile.

15

- 1 Bwasuko bwa bufuuke bulibwafuukia kipuki,
inzi twebu twa kusasa tulitwaleeta kipuki.

- ² Lulimi lwa muntu wa mulangue lulilwaleeta
bukengezi ni bulunghami,
inzi kanua ka kipuba kalikasalanghania
bupuba.
- ³ Menso akua Yawe amwene ponse,
akentele pa babi ni pa baweme.
- ⁴ Lulimi lufuuke, i kimuti kya bukose,
inzi kiitoni kili mukati kilikyatoobola mu-
tima.
- ⁵ Kipuba aliwafuupula mafunde akua se,
inzi olia ali ni maano aliwakonka nsokezi.
- ⁶ Mu nghanda mwa mulunghami muli bukonto
bwingi,
inzi bunonsi bwa babi, bulibwaleeta
lwinoono.
- ⁷ Milomo ya ba mulangue, iliyasalanghania
bukengezi,
inzi mutima wa babipuba te evio.
- ⁸ Ngelelo ya mubi, kilubo kuli Yawe,
inzi mapepo a mulunghami, aliamu-
sansamusia Yawe.
- ⁹ Yawe asuulile nzila ya mubi,
inzi wene atonene olia aliwakonka bulung-
hami.
- ¹⁰ Olia aliwasia nzila iweme, aliwakandua,
ni asitonene kusokua, aliwafua.

- 11 Kine lufu ni lwinoono bili ku menso akua Yawe,
paliibufi mitima ya bantu.
- 12 Muntu wa mufuupula, tezi kutona kulungikua,
kabili tezi kutona kwipuzia muntu wa
maano.
- 13 Mutima wa nsansa, uliwalangisia lukebu lwa
nsansa,
inzi bulanda bwa mu mutima, bulibwalengia
mweo kutooboka.
- 14 Mutima wa maano uliwakeba bukengezi,
Inzi kanua ka babipuba kalikalia bupuba.
- 15 Nsiku yonse ya muntu aliwaema, ibiipile,
inzi muntu wa nsansa, ali mu maliila lyonse.
- 16 Kyawama kuba ni bunonsi buniini wali ni
katiina kuli Yawe,
kukila kuba ni bunonsi bwingi wali ni lyemo.
- 17 Kyawama kulia saasa palia pali ntono,
kukila kulia nghombe anonene palia pali
kukendana.
- 18 Muntu wa kipuki kikata aliwalengia mazibo,
inzi olia asiliwalenga kufitua, aliwapwisia
bikanza.
- 19 Nzila ya munanghani isakiluemo myunga,
inzi nzila ya mulunghami iwamiiziwe.
- 20 Mwana wa mulangue aliwamusansamusia se,

inzi kipuba aliwamufuupula nghina.

- ²¹ Bupuba i nsansa ya muntu asili na maano,
inzi akengeele aliwawamia lwendo lwakue.
- ²² Kine tekuli nsokezi, butantiko bulibwakilik-
ilua,
inzi kine pali nsokezi ingi bulibwalunduluka.
- ²³ Muntu aliwawaminua na kwasuko buweme,
ni keebo kalikalandua pa musita upalile,
kalikakila kuwama.
- ²⁴ Nzila ya muntu wa mulangue ilungi mwiulu ku
bukose,
evi tekuti akookele kumbo.
- ²⁵ Yawe aliwatuuta nghanda ya olia ali ni kiitoni,
inzi aliwabiika mupaka wa musolo wa
mwanakazi afwiliilue na mulume.
- ²⁶ Yawe asuulile malanga a babi,
inzi twebu tuweme tulitwamuwamina.
- ²⁷ Olia aliwatokamua bunonsi, aliwaemia lupua
lwakue,
inzi olia asitonene bituulilo, waakaba
mukose.
- ²⁸ Mutima wa mulunghami uliwalangakana mu-
sango wakwasukilamo,
inzi kanua ka kipuba kalikafumia bubi.
- ²⁹ Yawe ali kule ni babi,

inzi aliwaunvua mapepo a mulunghami.

³⁰ Kisue kya menso kilikyasansamusia mutima,
ni mpunda iweme iliyainia bikuza.

³¹ Kutui kulikwatwilizia nsokezi iweme,
kulikwaikala pa balia bali ni mulangue.

³² Olia aliwakaana masambilizio, aliwaisuula ye
mwine,
inzi olia aliwaunvua lu-aliwasasililua, ali-
wakengela.

³³ Kutiina Yawe i masambilizio a mulangue,
ni bufuuke, bulibwatangilila mukinzi.

16

¹ Mapange a mu mutima, ni obe we mwine,
inzi keebo ka mpeleezio kali na Yawe.

² Nzila ya muntu, imuwamiine ye mwine,
inzi Yawe aliwatoosia mutima.

³ Mubiikile Yawe miilo yobe,
ni mapange obe alikufikiliziiwa.

⁴ Yawe ali ni ki-aakitiile kubalua kantu,
nga evelia babi ni bo pa musita wa lwinoono.

⁵ Yawe asuulile kubalua muntu ali ni mutima wa
kiitoni,
kisinka mubi takabula kukandua.

- 6 Kupitila mu ntono ni bukisinka, bubi bulib-waelelua.
Ni mu kutiina Yawe, bantu balibaikeka ku bubi.
- 7 Nzila ya muntu luiliyamuwamina Yawe,
Yawe aliwamupwanika na balwani bakue.
- 8 Kyawama kuba ni bunonsi buniini wali ni bulunghami,
kukila kuba ni bunonsi bwingi wali ni bubi.
- 9 Mutima wa muntu, uliwalangakana muu-toneene,
inzi Yawe i aliwalombola ntanfu yakue.
- 10 Milomo yakua likolo iliyalanda bulanzi bwa kileza,
ni kanua kakue tekezi kuluvia mu bupinguzi.
- 11 Kalingo ni bilemo bya nsambu ni byakua Yawe,
mabue ali mu mufuko a kulingilako, ni miilo yakue.
- 12 Kukita bubi, kilubo ku makolo,
pantu kitebe kya bukolo kilikyateekua mu bulunghami.
- 13 Milomo ya bulunghami, nsansa ya makolo,
ni balia bamutonene, balibalanda bilungi.
- 14 Kipuki kyakua likolo, mukenzi wa lufu,
inzi muntu wa mulangue aliwakifuukia.

- 15 Mu kubenghema kwa lukebu lwakua likolo
muli bukose,
ni buwame bwakue buli nga malezi a nvula
ya mpeleezio.
- 16 Kyawama kuba ni mulangue kukila oro.
Ee, kipalile kusaakula maano kukila muto-
fue.
- 17 Nzila ikata ya mulunghami, ni kwikeka ku
bubi.
Olia akonkele nzila yakue, asungile mutima
wakue.
- 18 Kiitoni kilikyangilila lwinoono,
ni mutima wa kwitantamuna uliwatangilila
kupona.
- 19 Kyawama kuya wafuukile wali mupabi,
kukila kupaana bunonsi wali ni kiitoni.
- 20 Olia aliwasunga mafunde, aliwalunduluka,
ni aswapiile Yawe, ali ni lisyuko.
- 21 Olia ali ni mutima wa mulangue, aliwakuutua
wa maano,
ni kuwama kwa bulanzi, kulikwalunduluzia
kumana.
- 22 Olia ali ni mulangue, ali ni kasulo ka bukose,
inzi babipuba balibakandua mu bupuba
bwabo.

23 Mutima wa muntu wa mulangue, uliwasambilizia kanua kakue,
kabili uliwalunduluzia maano a lulimi lwakue.

24 Twebo tuweme tuli nga kapelo,
ni to tulitwawamia mutima ni kukosia bikuza.

25 ☆ Kuli nzila imwenekela yaweme ku menso a muntu,
inzi ku mpeleezio iliyatwala ku lufu.

26 Nzala ya mubombi iliyamulengia kubomba,
pantu nkulu ya kanua kakue iliyamuleetela mute wa kubomba.

27 Muntu asili na kibwezia aliwaimba kiina kya bubi,
ni mumbali milomo yakue muli nga muli mulilo uliwazizyania.

28 Muntu mubi, aliwaleeta mazibo,
ni olia wa busongezi, aliwapusania babibuza.

29 Muntu aliwakyuzyania aliwabembia mwinakue,
ni kumulombola mu nzila isiweme.

30 Olia aliwakapia na linso, aliwakambila kukita bibiipile,

ni olia aliwasumba milomo yakue, aliwalandanda bibiipile.

³¹ Ndale, i ngala ya bulumba,
iliyasangua sie mu nzila ya bulunghami.

³² Olia asiliwalenga kufitua, aweme kukila wa buvinde,
ni olia aliwateeka mutima wakue, aweme kukila olia aliwasakukila muzi.

³³ Bubale bulibwateelua pa kibeta,
inzi bupinguzi bonse bulibwafuma kuli Yawe.

17

¹ Kyawama kulia bilio byume wali ni mutende,
kukila nghanda ilimo maliila engi mwali ni mazibo.

² Mubombi wa maano aliwateeka bwino mwana aliwakita bintu bya busoni,
ni ye waakabamo ni nsempu ya bupyani nga wa mu lupua.

³ Mupika, i wakusungulwilamo mutofue, ni kikuka kya mulilo, i kya kwapikamo oro,
inzi Yawe aliwatoosia mitima.

⁴ Nkitatubi aliwatwilizia milomo ya bubi,
ni wa bufi aliwatwilizia lulimi lubi.

⁵ Olia aliwakyuzia mupabi, aliwatuka Kabumba wabo,

ni olia aliwasekelela busanzo, takabula
kukandua.

⁶ Ngala ya bakote, benzikulu,
ni bulumba bwa baana, ba sibo.

⁷ Bulanzi buweme tebwawama mu kanua ka
kipuba,
paliibufi milomo yakua kateeka iliyabeepa.

⁸ Kituulilo kili nga lyese ku menso akua olia
aliwapaana.
Konse kualikukibombia kilikumuleetela kib-
wezia.

⁹ Olia aliwavimba pa kilubo, aliwakeba ntono,
inzi olia aliwabweluluka pa keebo kamonke,
aliwasalanghania babibuza.

¹⁰ Kusasililua kulikwapokelelua mu mutima wa
olia ali ni maano,
kukila nfimbo 100 ku kipuba.

¹¹ Muntu mubi aliwakeba sie kwisangula kuli
Leza,
ni pakako, aliwatuminua mukenzi asasile.

¹² Kyawama kusaakaana ni kimbui mukota
kipokelue baana,
kukila kusaakaana ni kipuba mu bupuba
bwakue.

¹³ Olia aliwabwezia bubi pa biweme,
bubi tebukapua mu nghanda yakue.

- 14 Ntendeko ya mazibo ili nga kulekelela menda apanguke.
Kansi lekele bikanza lubisinamifikie ku mazibo.
- 15 Olia aliwapeela mubi nsambu ni kumutana mulunghami nsambu,
bonse babili, kilubo kuli Yawe.
- 16 Ale nfolanga ibeeleleki mu minue ya kipuba kuti asite mulangue,
ni ye tekuba wali na maano?
- 17 Kibuza aweme, ni kibuza wa kubalua busiku,
inzi wa mu lupua aliwavyalua kuti akwasie musita wa lyemo.
- 18 Muntu asili na maano aliwalaya
ni kwipeela kulipa mizia ya mwinakue.
- 19 Olia atonene mazibo, atonene bibalo,
ni olia aliwaitantamuna, aliwakeba lwinoono.
- 20 Olia akosele mutima, tezi kumona buwame,
ni olia ali ni lulimi lwa kiitoni, aliwaponena mu bwavia.
- 21 Olia avyele kipuba, bulanda bwakue mwine,
se kwa kipuba, tali na nsansa.
- 22 Mutima wa nsansa, miti iweme,
inzi mutima uliwatooboka, uliwaumia bikuza.

- ²³ Muntu mubi aliwapokelela kituulilo mu kafiso pakuti avulunghanie bupinguzi.
- ²⁴ Maano ali ku ntanzi ya muntu ali ni mulangue, inzi menso a kipuba afikile kupelele kyalo.
- ²⁵ Mwana kipuba, bulanda kuli se, kabili ni kikonko kuli nghina waamuvyele.
- ²⁶ Kukanda mulunghami tekuweme, ao kuuma babiloolo tekuweme.
- ²⁷ Olia aliwasunga twebo twakue, akengeele, ni olia atekameene mutima, ali ni maano.
- ²⁸ Mupuba ni ye kine waikala tondolo, aliku-monua kuba ni mulangue, lu-aliwamuma kanua kakue, aliwamonua kuba ni maano.

18

- ¹ Olia aliwaikeka ku benakue aliwakeba kukita mu-atoneene, kabili aliwafiitua lu-aliwasokua.
- ² Kipuba tezi kuwaminua na maano, inga sie kukita mutoneene mutima wakue.
- ³ Mubi lu-aliwaiza, ni mufuupula ni o uliwaiza, ni pa kyamba kya busoni, kuleebulua.
- ⁴ Twebo twa mu kanua ka muntu, buziba buzikile, kasulo ka mulangue, menda a kaezi aliaenda.

⁵ Kukita kitoolela ku mubi tekuweme,
ao kumutana nsambu mulunghami musita wa
bupinguzi.

⁶ Milomo ya kipuba iliyafikyanika ku bikanza,
ni kanua kakue kalikakuuta bipumo.

⁷ Kanua ka kipuba ni lwinoono lwakue,
ni milomo yakue ni muteo wa kukwatuamo
ye mwine.

⁸ Twebo twa musongezi tuli nga bisoso bya bilio
biweme,
bisoso bilibyakookela munda.

⁹ Olia anangheene mu miilo,
i lupua lwakua nghinooni.

¹⁰ Liina lyakua Yawe, kyubo kilumine.
Mulunghami kine wabutukilako, alikuya
wali ni mutende.

¹¹ Munonsi amwene nangu bunonsi i kyubo
kyakue kya maka.
Alangakeene nangu i kibumba kimusungile.

¹² Kwinooneka kwa muntu kulikwatangililua na
kiitoni.
Ni kwiikeefia kulikwatangililua na muginzi.

¹³ Kwasuka lu-usinaunvue,
bupuba ni busoni.

- 14 Mweo wa muntu uliwasipikizia malwele,
kubako kuli ni alikuvinda kuteekamania mu-
tima utoobokele?
- 15 Mutima wa muntu wa maano uliwakeba
bukengezi,
ni kutui kwa muntu wa mulangue kuli
kwakeba maano.
- 16 Kyabupe kya muntu kilikyamwizwila nzila,
ni kumuleeta ku menso a bantu bakulu.
- 17 Olia aliwaipokolola wa mambo aliwamoneka
wali ni nsambu,
inga sie kine unge waiza kutoosia twebu
twakue.
- 18 Kuteya bubale kulikwapwisia bikanza,
ni kupingula milandu ya bakulu.
- 19 Muntu aluviiziwe na wa kwakue, aliwafinia
mutima kukila muzi uli ni kibumba,
ni bikanza bili nga minkolonto ya milyango
ya ku kyubo.
- 20 Kavumo ka muntu kalikaikusiiwa na mazabo a
mu kanua kakue,
kabili aliwaikuta mazabo a ku milomo
yakue.
- 21 Lufu ni bukose bili mu buvinde bwa lulimi,
ni balia babutonene, balibalia mazabo akue.
- 22 Olia aliwaupa mwanakazi, aliwasanga kintu
kiweme.

Aliwapokelela buwame kufuma kuli Yawe.

- ²³ Mupabi aliwalanda wapaapaata,
inzi munonsi aliwa-asuka wasasile.
- ²⁴ Olia ali ni babibuza bengi, aliwaileetelela
lwinoono,
inzi kuli ni kibuzi aliwa-ampana na muntu
kukila lupua lwakue.

19

- ¹ Kyawama mupabi aliwaenda mu bulunghami
bwakue,
kukila kipuba ali ni kiitoni mu bulanzi.
- ² Muntu tapalile kubulua maano,
ni olia aliwaya lubilo lubilo aliwaipuutala.
- ³ Muntu aliwailovia mu bupuba bwakue,
inzi mutima wakue uliwamufiitilua Yawe.
- ⁴ Bunonsi bulibwavuzia bibuza,
inzi mupabi aliwakaanua na bapabi nakue.
- ⁵ Musininkizi wa bufi, takabula kukandua,
ni olia aliwalanda bufi takapusuka.
- ⁶ Bengi balibapaapaata ku bakindami,
inzi kubalua muntu, kibuzi wa muntu aliwa-
paana.
- ⁷ Lupua lonse lwa mupabi lulilwamusuula,
paliibufi babibuza bakue, i balibakila sie
kuya kule ni kumusia!

Mupabi anzia kine wabelambilizia tebamunvua.

⁸ Olia ali ni mulangue, atonene bukose bwakue,
ni olia ali ni kyunvwila, aliwamona buwame.

⁹ Musininkizi wa bufi takabula kukandua,
ni olia aliwalanda bufi aliwazeeza.

¹⁰ Bwikazi buweme tebupalile ku kipuba,
paliibufi muzia kuteeka bakindami.

¹¹ Wa mulangue tezi kulenga kufiitua.
Kweleela kilubo, i bulumba bwakue.

¹² Kipuki kyakua likolo kili nga kubuluma kwa
nkalamu,
inzi ntono yakue ili nga lume ku bikusi.

¹³ Mwana kipuba, kukeepelua kwakua se,
ni bikanza bya mukazi, bili nga matooni
asiliapua.

¹⁴ Nghanda pamo ni bunonsi, bupyani bulibwafuma ku muvyazi,
inzi mukazi wa maano aliwafuma kuli Yawe.

¹⁵ Muleele uliwaleeta tulo twingi,
ni munanghani aliwaema na nzala.

¹⁶ Olia aliwakonka mafunde, aliwasunga bukose
bwakue,
inzi olia asiliwakonka nzila yakue, waakafua.

- 17 Olia aliwakwasia mupabi, aliwamukopia Yawe,
ni Yawe aliwamulambula pa bikitua byakue
biweme.
- 18 Kanda mwana obe maswapi lu-akiliko,
kine teumukwasiizie, wamukwasia
kwinooneka.
- 19 Muntu wa kipuki kikata, apalile kukandua,
kine wewe wamukwasia, wakaba kumukwa-
sia ni linge.
- 20 Twilizia nsokezi ni kupokelela mafunde,
evi ku mpeleezio ukabe ni mulangue.
- 21 Mu mutima wa muntu muli mapange engi,
inzi kitonene Yawe i kilikyafikiliziiwa.
- 22 Kikebekele ku muntu, kuya wali wa kisinka,
mupabi aweme kukila wa bufi.
- 23 Kutiina Yawe kulikwatwala ku bukose,
ni olia aliwamutiina, aliwaya waikuele
waikusi,
ni bubi tebukamupalamina.
- 24 Munanghani aliwabiika kuboko kwakue mu
nsaani,
ni kwandua kutwala pa kanua kakue.
- 25 Uma muntu wa kapuni pakuti babipuba
basambilileko maano,
kabili sasilila olia amanine, pakuti abe ni
bukengezi.

- 26 Mwana aliwaemia se ni kukumba nghina,
aliwaleetelana busoni ni mufuupula.
- 27 We mwana wane, kine walekela kutwilizia
mafunde
ulikusangukila twebu twa mulangue.
- 28 Musininkizi asipalile, aliwafuupula bupinguzi,
ui tunua twa babi tulitwazakila bubi.
- 29 Kukandua kuteaniiziwe pa balia bali ni mufu-
upula,
ni bipumo mu musana wa babipuba.

20

- 1 Divai i kapuni, ni kikolani i mazibo,
ni muntu onse aliwabembua mu bebi bintu
tali na mulangue.
- 2 Kipuki kyakua likolo, kili nga kubuluma kwa
nkalamu,
olia aliwamulengia kufitua, aliwaluvia mu-
tima wakue mwine.
- 3 Bukindami bwa muntu, kulekela mazibo,
inzi kubalua kipuba aliwatona mazibo.
- 4 Munanghani tezi kutona kulima pa musita wa
kulima,
ni pakako, musita wa buzombozi waya
walombelezia bilio pantu tali na kantu.
- 5 Malanga a mu mutima wa muntu, buziba buzik-
ile,

inzi muntu wa mulangue aliwatapulapo.

- ⁶ Kubalua muntu aliwalanda buwame bwakue,
ale muntu wa kisinka alikumonua nani?
- ⁷ Kine mulunghami waendela mu bulunghami
bwakue,
baana bakue balibapaalua mu kyamba
kyakue.
- ⁸ Likolo lu-aliwaikala pa kitebe kya bupinguzi,
aliwauluzia bubi bonse na menso akue.
- ⁹ Nani alikuvinda kulanda nangue, "Nakiswesia
mutima wane,
nakisambika ku bibalo byane?"
- ¹⁰ Mabue a tulingo tulekenkeene, ni bilemo
bilekenkeene,
bebi byonse bibili, bilubo kuli Yawe.
- ¹¹ Mwana ni ye aliwamanika kupitila mu bikitua
byakue,
kine biweme, ao kine bilungi.
- ¹² Kutui kulikwaunvua, ni linso lililyamona,
byonse bibili bikitilue na Yawe.
- ¹³ Tekutonesia tulo, ukeeza kukula wali mupabi,
labuka, ni we ulikwikuta bilio.
- ¹⁴ "Temuli kantu, temuli kantu!" Nangue musiti,
inzi aliwaitasia wasyaile.

- 15 Kuli oro ni mabue engi a mutengo,
inzi milomo iliyalanda twebo twa maano,
libue lya mutengo.
- 16 Muntu kine walaya kulipila mizia ya muntu
asimanikile, apokueko ngubo yakue nga
kikwatizi,
mumukite kuba kikwatizi pa mulandu wa
ozo mweni.
- 17 Kya kulia kya bupoti, kiweme ku muntu,
inzi pa kyamba, kanua kakue kalikaizulamo
tubwekese.
- 18 Kine pali nsokezi mapange aliafikiliziiwa,
kine watona kusakukilana, upalile kulan-
gakananke.
- 19 Olia aliwapitaana wa-ambana, aliwafyula tu-
fiso,
kansi tekwapana na kilandelande.
- 20 Olia aliwatiipa se ao nghina,
kisue kya bukose bwakue kyaazimiiwa
musita wa nfinzi ikata.
- 21 Bupyani bulibwalombua ntanzi ya nsita,
ku mpeleezio tebukaba na mapaalo.
- 22 Tekulanda nangue, “Ndikukita kibwelezi!”
Muswapile Yawe, akupususie.

- 23 Mabue a tulingo tulekenkeene, kilubo kuli Yawe,
ni bilemo bya bupoti tebifwaniine.
- 24 Ntanfu ya muntu iliyalombolua na Yawe,
ale muntu kuti wamana syani nzila yakue mwine?
- 25 Kulanda lubilo lubilo nangue keki ni kya ku-peela Leza, muteo,
pantu kuti waiza kwemenamo.
- 26 Likolo wa mulangue aliwauluzia babi,
aliwabapingula pasili nkumbu.
- 27 Mweo wa muntu, i musaniko wakua Yawe,
i uliwakebelezia mu nkendo yonse ya mukati ka muntu.
- 28 Ntono ni bukisinka bilibyamusunga likolo,
ni bukolo bwakue busimpilue na ntono.
- 29 Bulumba bwa balumendo, maka abo.
Kuwama kwa bakote, mutue wa ndale.
- 30 Bipumo ni bilonda, ni miti yakupwisia bubi.
Nfimbo iliyaswesia mutima mpaka mukati.

21

- 1 Mutima wakua likolo uli mu minue yakua Yawe
nga vili tunkolonfua twa menda,
aliwaulombola konse ku atonene.

- ² Kubalua nzila ya muntu, iweme ku menso akue mwine.
Inzi Yawe aliwatoosia mitima.
- ³ Kukita biweme ni bilungi,
kulikwamuwamina Yawe kukila ngelelo.
- ⁴ Menso a kiitoni ni mutima wa kwitantamuna,
kilangililo kya bibalo bya bantu babi.
- ⁵ Mapange a muntu wa mute, alialeeta bunonsi bwingi,
inzi kubalua muntu aliwakita lubilo lubilo,
bupabi bulibwaiza pali wene.
- ⁶ Bunonsi bulibwanonkelua mu bufi,
byunsi bilibyaya kiyeyeye.
Balialibabukeba, balibakeba lufu.
- ⁷ Bupoti bwa babi bulibwabatwala kule,
pantu balibakaana kukita bulunghami.
- ⁸ Nzila ya muntu emanine nangue ali ni bilubo,
ipeteeme,
inzi mibeele ya muntu asili na mulandu ili bwino.
- ⁹ Kyawama kwikala mu kafuli ka mutenge wa nghanda,
kukila kwikala mu nghanda pamo ni mukazi wa mazibo.
- ¹⁰ Muntu mubi, aliwakeba bubi,
kabili tezi kunvwila mwinakue nkumbu.

- 11 Muntu wa kapuni lu-aliwakandua, kipuba aliwa-aluka ni mulangue,
ni wa mulangue lu-aliwasambiliziwa, ali-walunduluka kuba ni maano.
- 12 Mulunghami amanine bili mu nghanda ya babi,
kabili aliwabalovia ni kubenoona.
- 13 Olia aliwakilika matui tekuti onvue kulila kwa mupabi,
ni ye waakalila, inzi takonvwiwa.
- 14 Bupe bwa mu kafiso bulibwapwisia kikonko,
ni kituulilo kya mu kafiso kilikyapwisia kipuki.
- 15 Bupinguzi bwa nsambu lubulibwakitika,
balunghami balibawaminua,
inzi bankitatubi balibaswapulukua.
- 16 Olia aliwaemooka ni kusia nzila ya maano,
aliwaisanga walimukutuuzia mu libumba lya bafwile.
- 17 Olia atonene maliila, aliwa-aluka mupabi.
Olia atonene divai ni mafuta takanonka.
- 18 Mubi i bupusuko bwa mulunghami,
ni olia aliwakita bupompo, bupusuko bwa muntu wa kisinka.
- 19 Kyawama kwikala mu kaseeba,

kukila kwikala pamo ni mukazi wa mazibo
ni musokozi.

20 Mu bwikazi bwa bantu ba maano muli bukonto
bwa mponvu ni mafuta,
inzi kipuba aliwalia byonse.

21 Olia aliwakonka bulunghami ni ntono,
aliwasanga bukose ni bulunghami pamo ni
mukinzi.

22 Muntu wa mulangue aliwakwata muzi wa
bantu ba maka
ni kutuuta kyubo kya maswapi abo.

23 Olia aliwakilikila kanua kakue ni lulimi
lwakue,
aliwapususia mutima wakue ku bukyuzi.

24 Muntu wa kiitoni ni aliwaitantamuna, liina
lyakue ni "Mupuni."
Kwitantamuna kwakue ni kwa kiitoni.

25 Kutokamua kwa munanghani kulikwamwi-
paya,
pantu maboko akue aliakaana kubomba.

26 Munanghani aliwakeba koba konse,
inzi mulunghami aliwapaana sie pasili ku-
tanana.

27 Ngelelo ya mubi, kilubo kikata.
Paliibufi kine aliwaelela na malanga abi!

28 Musininkizi wa bufi, aliwazeeza,

inzi muntu ali ni matui, aliwalanda twebo
tulitwatwalilila.

²⁹ Mubi aliwaumia pa mpala,
inzi mulunghami aliwawamia nzila yakue.

³⁰ Tekuli mulangue ao bukengezi ao nsokezi
iliyavinda kutwalilila musitoneene Yawe.

³¹ Farasi ateaniziiziwe mbeela mu busiku bwa
bului,
inzi Yawe i aliwaleeta bwanzio.

22

¹ Kyawama kuba ni bulumba kukila kuba ni
bunonsi bwingi.
Ni kwitabilua kuweme kukila kuba ni muto-
fue pamo ni oro.

² Kintu kimo kili na munonsi ni mupabi ni keki:
Yawe i Kabumba wabo.

³ Mukengezi aliwamona bubi ni kufyama,
inzi babipuba balibaya sie ku ntanzi mpaka
baikisia.

⁴ Kunakila ni kumutiina Yawe
kulikwaleeta bunonsi, ni mukinzi pamo ni
bukose.

⁵ Myunga ni tukose, bili mu nzila ya bafinine
mitima,
inzi olia asungile mutima wakue, alikuba
wali kule nabio.

- ⁶ Sambilizia mwana nzila i apalile kukonka,
pantu anzia akakota takafumamo.
- ⁷ Mupabi, aliwateekua na munonsi,
ni mukopi, mubombi wa olia aliwakopia.
- ⁸ Olia aliwabyala bubi, aliwazombola bwavia,
ni nfinbo yakue ya kukandilanako iliku-
tyoka.
- ⁹ Muntu wa buntu, aliwapaalua,
pantu aliwakasania bapabi bilio byakue.
- ¹⁰ Kumba wa kapuni ni mazibo alikupua.
Ee, mazibo ni matuka, bilikupua.
- ¹¹ Olia atonene buswesi bwa mutima ni aliwa-
landa bulanzi buweme,
likolo alikuba kibuza wakue.
- ¹² Menso akua Yawe alialabukila maano,
inzi aliwalovia twebu twa mupoti.
- ¹³ Munanghani aliwalanda nangue, "Panze pali ni
nkalamu!
Ndikwipailua mu kisaakaanino kya bantu."
- ¹⁴ Kanua ka mwanakazi mukambue, kiina kiziki-
ile.
Olia asuulilue na Yawe, aliwaponenamo.
- ¹⁵ Bupuba bukakiliilue mu mutima wa mwana,
inzi nfinbo ya kumukanda iliyabukumbila
kule.

- 16 Olia aliwabiibikizia mupabi pakuti avuzie
bunonsi bwakue,
ni aliwapeela munonsi byabupe, bonse babili
balibapeleela ku bupabi.

Bulanzi 30 bwa mulangue

- 17 Twilizia unvue bulanzi bwa balia bali ni mulangue,
ni kupooza maano ku bindimukusambilizia.
18 Pantu kuti kyawama kine wasunga masambilizio mukati mobe,
ni ku-apitulukamo kubalua musita.
19 Evi maswapi obe aye ali muli Yawe.
Ni wewe wenka, nakusambilizia lelo.
20 Eba, nsikulembeelee bulanzi 30,
bulanzi bwa nsokezi ni bwa maano,
21 Evi bukusambilizie kuba wa kiine ni wa kulanda kisinka,
pakuti ubwezie mpunda ya kiine ku balia bakutumine?

Bulanzi bwa mambo

- 22 Tekupompola mupabi bunonsi bwakue pantu ye ni mupabi,
Ni mu kilie tekubiibikizia nsambu muntu abulilue.
23 Pantu Yawe aliwabalandila,
ni kubiibikizia bwikazi bwa balia balibababiibikizia.

Bulanzi bwa bubili

- 24 Tekukita bukibuza na olia ali ni kipuki kikata,
ao kwenda pamo ni muntu asiliwakokola kufitua.
25 Ukeeza kusambilila mibeele yakue,
ni kulengia kukwatua we mwine mu muteo.

Bulanzi bwa butatu

- ²⁶ Tekuti ube umo wa pa balia balibalaya,
ao kwitabila kulipa mizia nghwana.
²⁷ Kine teuli na kinge kya kumulipa,
wene kuti watwaminamo bulita bobbe.

Bulanzi bwa buna

- ²⁸ Tekutelulula kalangi ka mipaka ya kale,
mipaka yaabiikilue na babikolue bobbe.

Bulanzi bwa busaano

- ²⁹ Kubako umwene muntu amanine bwino mwilo
wakue?
Alikubomba ntanzi ya makolo.
Takaba kubombela babiloolo basipalile.

23*Bulanzi bwa mutanda*

- ¹ Luuliwaikala ku kulia pamo ni kateeka,
tekulaba nangue ulimukulia nani.
² Kine uli nkandakalio,
biika mwele pa mukolomino obe.
³ Kabili tekutokamua bilio byakue biweme,
pantu kuti bya kubembia.

Bulanzi bwa kilooba

- ⁴ Tekwiemia mu kukeba bunonsi.
Tekupozesiako maano.
⁵ Pantu kuti wa bumona, ni bo bwazeeza
pantu kisinka bunonsi bulibwaikitila ma-
paapi,
nga nzwiba aliwapupuka mu muulu.

Bulanzi bwa mwanda

- ⁶ Tekulia bilio bya muntu wa butani,
kabili tekutokamua bilio byakue biweme,

- 7 Pantu mu mutima wakue alimukupenda bi-
ulimukulia,
alikuwana, "Mina, Lia!"
Inzi mu mutima mwali binge.
- 8 Elia mikusu iwalyanga ulikuiluka,
ni ntasio yobe ilikuba ya mpuni.

Bulanzi bwa fundi

- 9 Tekulanda twebu twa maano ku kipuba,
pantu alikufupula mulangue wa twebu
tobe.

Bulanzi bwa lyanondo

- 10 Tekutelulula kalangi ka mipaka ya kale,
kabili tekupoka makaba a baana nsiwa.
- 11 Pantu Kalubula wabo ali ni maka,
wene waakabalandila, ni we waakamoneka
wali ni kilubo.

Bulanzi bwa lyanondo ni bumu

- 12 Poozako maano mu kukonka masambilizio,
ni kuteya matui obe ku kutwilizia twebu twa
maano.

Bulanzi bwa lyanondo ni bubili

- 13 Tekumulekeela mwana pasili kumuuma,
pantu kine wamusepula nfinbo, tafua.
- 14 Musepule nfinbo
ni kupususia bukose bwakue ku lufu.

Bulanzi bwa lyanondo ni butatu

- 15 We mwana wane, kine mutima obe uli ni
mulangue,
kisinka mutima wane ni o ulikuwaminua.
- 16 Mutima wane ulikuwaminua,
milomo yobe luiliyalanda bilungi.

Bulanzi bwa lyanondo ni buna

- 17 Mutima obe tekuti unvwile bantu ba bibalo
bunkua,
inzi wewe tiina Yawe koba konse.
18 Pantu kisinka kuli ni buwame ku ntanzi,
ni maswapi obe teakapua.

Bulanzi bwa lyanondo ni busaano

- 19 Unvua we mwana wane, kabili ba ni mulangue,
lombola mutima obe mu nzila iweme.
20 Tekuya wali pa libumba lya bakyakolua,
ao balia balibalia munani wa nama nga
bakazule.
21 Pantu kyakolua ni kazule baakapeleela ku
bupabi,
ni tulo twaakabavwika bilaka.

Bulanzi bwa lyanondo ni mutanda

- 22 Mutwilizie so akuyeye,
kabili tekumufuupula noko mu bukote
bwakue.
23 Sita kiine, inzi tekuti ukisisie.
Sita mulangue, ni masambilizio pamo ni
maano.
24 Se kwa mwana mulunghami, ali ni nsansa
ikata.
Olia avyele mwana wa maano, ni ye ali-
wasansamusiiwa.
25 So ni noko bawaminue,
noko akuyeye asangalale.

Bulanzi bwa lyanondo ni kilooba

- 26 We mwana wane, n'mpeelee mutima obe,
ni menso obe awaminue na nzila yane.
27 Pantu mukende, ali nga kiina kizikiisie,
ni mwanakazi mweni ali nga kiina kyondele.

28 Ee, aliwabenza nga kabooko,
ni kulengia balalume bengi kusiba ba
kisinka.

Bulanzi bwa lyanondo ni mwanda

29 Nani ali ni maavia? Nani ali ni bulanda? Nani
ali ni mazibo?
Nani aliwaitendooka? Nani ali ni bilonda bya
mpuni?

Nani akasikile menso?

30 Ni olia aliwakokola musita uleepele mu bu-
mini,
olia aliwakeba kutompatompa bwalua
bulekenkeene.

31 Wewe tekutokamua bwalua lubukasikile,
anzia kine bulimukufumia tufulo
twabenghema,
ni kukooka bwino bukebuke.

32 Inzi pa mpeleezio bulibwasuma nga nzoka,
ni bwimba bwakue nga bwa ngwezie.

33 Menso obe alikumona byeni,
ni mutima obe ulikufumia bintu bisipalile.

34 Ee, ulikuya wali nga muntu aleele pakati buz-
iba,
nga muntu aleele ku mulingoti wa bwato.

35 Ulikulanda evi, "Bakinsepa, inzi nsyakikisika.
Bakinghuma, inzi nsyakyunvua kantu.
Ndikubuuka musitaki kuti ntwalilile kukeba
bunge bwalua?"

24

Bulanzi bwa lyanondo ni fundi

1 Bantu babi tekubonvwila bunkua,
kabili tekutokamua kuba pamo nabo.

² Pantu mutima wabo uliwalangakana bupoti,
ni milomo yabo iliyalanda sie bibiipile.

Bulanzi bwa anondo abili

³ Nghanda iliyakuulua na mulangue,
ni kwimikua na maano.

⁴ Ni mu bukengezi miputule yakue iliyaizuzi-
wamo
bintu bya mutengo ukata ni bifwaniine.

Bulanzi bwa anondo abili ni bumu

⁵ Muntu wa mulangue, i alumine.
Ee, muntu wa maano i aliwavuzia maka.

⁶ Pantu aliwalua bului na nsokezi ya maano,
ni mu bwingi bwa bakasoka, bwanzio bulib-
wamoneka.

Bulanzi bwa anondo abili ni bubili

⁷ Mulangue amukilile kipuba.
Kipuba tezi kwasamuna kanua kakue pa
mulyango.

Bulanzi bwa anondo abili ni butatu

⁸ Olia aliwakambila kukita bubi,
bantu balikumukuuta kankobenkania.

⁹ Malanga akua kipuba ni kibalo,
ni muntu wa kapuni ni kilubo ku bantu.

Bulanzi bwa anondo abili ni buna

¹⁰ Kine wanaka mu nsiku ya lyemo,
maka obe akeepele.

Bulanzi bwa anondo abili ni busaano

¹¹ Pususia balia batwemue kuti baye bepawe,
ni balia basyali pepi ni kwipawa, kita maka
ubapususie.

¹² Kine walanda nangue, “Mona fwefue tet-
wakyunvua ezi milandu,”

Kubako olia aliwatoosia mitima, kuti wa-
mana?
Ni olia aliwasunga mutima obe, tavinda
kwinika?
Ni ye takasazia kubalua muntu kukonkana ni
miilo yakue?

Bulanzi bwa anondo abili ni mutanda

- 13 We mwana wane, lia kapelo pantu kaweme,
ni muto wa kapelo pantu usonsele mu kanua
kobe.
14 Upalile kumana nangue mulangue uli nga
kapelo kuli wewe,
kine wausanga, wakaba kuya wali ni nsiku
iweme ku ntanzi
ni maswapi obe teakaba apua.

Bulanzi bwa anondo abili ni kilooba

- 15 We muntu mubi, tekubenza bwikazi bwa mu-
lungami,
tekupoka nghanda yakue.
16 Anzia mulungami apona nghendo kilooba ni
kubuuka paakale,
inzi babi balibaloviiwa na bubi.

Bulanzi bwa anondo abili ni mwanda

- 17 Tekuwaminua lulilwapona mulwani obe,
ni mutima obe tekuti usangalale lu-
aliwaipuutala.
18 Pantu Yawe kine wamona evio alikufiitua,
ni ye takaba kubakanda.

Bulanzi bwa anondo abili ni fundi

- 19 Tekwema pa mulandu wa bankitatubi,
ao kunvwila babi bunkua.
20 Pantu muntu mubi tali na nsiku iweme ku
ntanzi.

Musaniko wa mubi uliwazima.

Bulanzi bwa anondo atatu

- 21 We mwana wane, tiina Yawe pamo ni likolo,
kabili tekwapana na babisanguka.
- 22 Pantu busanzo bwabo bwakaba kubatulumuk-
ilila sie.
Ale nani amanine lwinoono lwaakaleetua na
Yawe ni likolo?

Bulanzi bunge bwa mulangue

- 23 Bobu i bulanzi bwa bantu ba mulangue.
Kuba ni kitolela mu bupinguzi tekuweme.
- 24 Olia aliwamwana mubi nangue, "Wewe uli ni
nsambu,"
Bantu balikumutiipa, ni ntundu ilikumusu-
ula.
- 25 Inzi ku balia balibamutana nsambu, balikuya
bali ni nsansa,
ni mapaaloo aweme alikuya ali pali bene.
- 26 Bwasuko bwa kisinka
buli nga kufyompa pa milomo yakua kibuzi.
- 27 Wamia miilo yobe ya panze,
ni kuteania bukaba bobe,
mane ukuule nghanda yobe.
- 28 Tekusininkizia bya bufi ku mwinobe pasili
mulandu,
ao kubeepa na milomo yobe.
- 29 Tekulanda nangue, "Ndikumukitila nga vi-
akinkitila.
Ndikumulipa kukonkana ni vi-akikita."

- 30 Nakipita pepi ni bukaba bwa munanghani,
ni pepi ni bukaba bwa mizabibu bwa muntu
asili na maano,
31 Ni mo mumenene sie myunga,
ni bo bukupiliilue sie na lunkoto,
ni kibumba kyakue kya mabue, kituutilue.
32 Kupwako, nakenta, ni kulangakana,
namona ni kusangapo masambilizio:
33 ☆ Kulaala kaniini, ni kuona kaniini,
kukunza maboko kaniini ni kutuuzia.
34 Ni evi bupabi bwakaba kukwizila nga kabooko,
ni kubulua kwakaba kukukonka nga
kipoopoosi ali ni kilwilo.

25

Mapinda ange akua Solomoni

- 1 Aza i mapinda ange akua Solomoni, mapinda
a-ambwilue na bantu bakua Hezekia likolo wa
mu kyalo kya Yudea
2 Kufiika keebo, bulumba bwakua Leza,
inzi bulumba bwa makolo, kukebelezia
keebo.
3 Nga vili kuleepa kwa lyulu kuya mu muulu, ni
kuzika kwa kyalo kuya pansu,
ni mutima wa makolo i viusivinda kuke-
beleziiwa.
4 Fumia biko mu mutofue,
ni mutili wa mutofue alikukukitila kipe.
5 Fumia babi ku menso akua likolo,
ni kitebe kyakue kya bukolo kilikwimikua
mu bulunghami.

☆ 24:33 24.33: Map 6.10-11

- 6 ☆ Tekwitantamuna pa menso akua likolo,
ni kukeba kifuka pa bakindami.
- 7 Pantu kyawama kwanua nangue, “Iza kono ku
ntanzi,”
kukila kumoniiwa busoni pa bakindami.
- Kine kuli ni kawamonanga na menso obe,
- 8 Tekubutukila kuya kusongela ku kilie,
ukeeza kwandua kumana bya kukita ku
mpeleezio
mwinobe pa-akaba kukumonia busoni.
- 9 Lanzyania ni mwinobe,
kabili tekufyulilane tufiso.
- 10 Evi olia alikunvua tekuti akumonie busoni.
Ukeeza kuleebulua mu bwikazi bobbe bonse.
- 11 Keebo kalikalandua pa musita upalile,
kali nga nsombo ya oro ili mu kipe kya
mutofue.
- 12 Nga evelia vili lutimbi lwa oro, ni bifwanizio
bya oro isambikile,
i vili ni olia aliwasoka kutui kulikwanakila.
- 13 Nga evelia vili kasama ka kibue musita wa
kuzombola,
i vili ni mukenzi wa kisinka ku olia amutu-
mine.
Pantu aliwasansamusia mutima wakua se-
lenzi.
- 14 Nga evelia vili malezi ni mwela pasili nvula,
i vili ni olia aliwaitasia bufi palua kilambu
kisipeenue.

- 15 Mu kusipikizia, kateeka aliwalengiwa kuzu-
mina,
ni lulimi luteleele, lulilwatyona kakuza.
- 16 Kine wasyukila kapelo, tekuliisia,
ukeeza kwikuta ni kuluka.
- 17 Kuulu kobe kuye kwali sie musita umo umo ku
nghanda ya mwino,
akeeza kunaka nobe ni kukusuula.
- 18 Muntu aliwasininkizia mwinakue bya bufi,
ali nga nondo ni kipanga, ni muvui un-
oonekele.
- 19 Kuswapila muntu asiliwakisinka musita wa
maavia,
kuli nga liino libolele, ni mukonzo uvyukile.
- 20 Nga evelia vili olia aliwavuula ngubo yakue
musita wa kasama,
kabili nga siki pa kilonda,
i vili ni olia aliwaimba nghimbo ku muntu
afinine mutima.
- 21 ☆Kine mulwani obe onvwile nzala, mupeele
bilio,
kabili kine onvwile kyaka, mupeele menda a
kumina.
- 22 Mu kukita evi, ulikubiika mazekezeke a mulilo
pa mutue wakue,
ni Yawe alikukulambula.
- 23 Nga vili mwela wa ku nkungua uliwaleeta
nvula,
i vili ni lulimi lulilwalengia muntu kufiitua.

- 24 Kyawama kwikala mu kafuli ka mutenge wa
nghanda,
kukila kwikala mu nghanda pamo ni mukazi
wa mazibo.
- 25 Nga evelia vili menda a kasama ku muntu ali
ni kyaka,
i vili ni mpunda iweme ifumine kule.
- 26 Mulunghami aliwalekelela mubi,
ali nga kasulo ka menda kalikavunduka, ka-
bili nga kiina kya menda kivundwilue.
- 27 Nga evelia vikisipalile kuliisia kapelo,
i vikisipalile ni kwikebela bulumba bobbe we
mwine.
- 28 Olia asiliwateeka mutima wakue,
ali nga muzi uli ni kibumba kituutikile.

26

- 1 Nga evelia vili kibue musita wa likungulu, ni
nvula musita wa buzombozi,
ni mukinzi i viusipalile ku kipuba.
- 2 Nga evelia vili munsole mu kuwayawaya
kwakue, nga kamimbili mu kupupuka
kwakue,
i vili ni ntiipu ya mpuni isiizi kukwata
muntu.
- 3 Musepe wa kuuminako farasi, kikobelo kya
kulombwelako punda,
ni nfinbo ya kuuminako kipuba mu musana.
- 4 Tekumwasuka kipuba mubeelele bupuba
bwakue,
ukeeza kupalana nakue.

- 5 Mwasuke kipuba mubeelele bupuba bwakue,
akeeza kwaluka wa mulangue ku menso
akue mwine.
- 6 Olia aliwalaizia kipuba kutwala mpunda,
aliwaiputula makasa akue, ni kumina
bwimba.
- 7 Nga vilebeele maulu a mulema,
i vili ni mapinda mu kanua ka kipuba.
- 8 Nga vili libue lya mutengo mu topiito,
i vili ni muntu aliwakindika kipuba.
- 9 Nga vili musambo wa myunga mu kuboko
kwakua kyakolua,
I vili ni mapinda mu kanua ka kipuba.
- 10 Nga vili muntu aliwalasa mivui ni kukisia
bonse,
i vili ni muntu aliwapeela miilo kipuba ao
mupitanzila.
- 11 Nga vili kabua kalikabwelela ku malusi akue,
i vili ni kipuba aliwabweziapo kukita bya
bupuba.
- 12 Ewe, umwene muntu ali ni mulangue ku
menso akue mwine?
Kyawama kuswapila kipuba kukila wene.
- 13 Munanghani aliwalanda nangue, "Mu nzila
muli ni nkalamu,
nkalamu asasile ali mu musebo ukata."
- 14 Nga vilivyazyungulusiwa mulyango mu bulato
bwakue,
i vilivyaipilibula munanghani pa bulita
bwakue.
- 15 Munanghani aliwabiika kuboko kwakue mu
nsaani,

- inzi aliwaunvua bunanghani bwa kutwala
pa kanua kakue.
- 16 Munanghani emwene kuba ni mulangue pa
menso akue
kukila bantu kilooba baliba-asuka ni maano.
- 17 Olia aliwaingila mu mazibo asili akue,
ali nga muntu aliwawkata ku matui a kabua
kalimukupita.
- 18 Nga wa luuba vi-aliwapooza bikooko bya
mulilo,
ni mivui, bintu bilibyaipaana,
- 19 i vili ni muntu aliwamubeepa mwinakue,
ni kumwana nangue, "Ne nakiba nakusekia
sie!"
- 20 Mulilo uliwazima pantu tepali nkuni,
ni pasili musongezi, tepali mazibo.
- 21 Nga vitulitwazukunsia mazekezeke ao kukwik-
izia nkuni pa mulilo,
i vili ni muntu mubi aliwasomenkezia maz-
ibo.
- 22 Twebo twa musongezi tuli nga bisoso biweme
bya bilio,
kabili tulitwakookela munda.
- 23 Nga vili twebo twa kwiwaminizia ni mutima
ubi,
i vili ni keeso kakupilueko mutofue.
- 24 Muntu asuulile bange aliwafyamina mu bu-
lanzi bwakue,
inzi aliwateeka bukonto bwa bupoti mu mu-
tima wakue.

- 25 Lualiwalandanda twebo twaweme, tekumuketekela,
pantu kuli bilubo kilooba bili mu mutima wakue.
- 26 Anzia kukenda kwakue kuya kwafikilue na bupoti,
bubi bwakue bulibwamoneka pa menso a bantu.
- 27 Olia aliwaimba kiina, waakaponenamo ye mwine.
Kine wabulunkusia libue, lilikumubwelelela.
- 28 Lulimi lwa bufi, lusuulile balia bakisiiziwe na lo,
ni kanua ka kwiwaminizia, kalikaleeta lwinoono.

27

- 1 ☆ Tekwitasia pa bya lukeele,
pantu teumanine bilikukitika mu busiku bumu.
- 2 Lekela muntu unge akutasie, tekuba kanua kobe we mwine,
mweni, tekuba milomo yobe we mwine.
- 3 Libue lifinine, ni musenga ulemene,
inzi busokozi bwa kipuba bufinine kukila bebi bibili.
- 4 Kikonko kibiipile, ni kipuki kili nga kibunda.
Ale nani aliwavinda kwimana ku ntanzi ya bunkua?

- ⁵ Kyawama kusalilua pa menso a bantu,
kukila ntono ifikilue.
- ⁶ Kibuza kine wakukisia, muketekele,
kukila miifyompo ya mulwani.
- ⁷ Muntu ekusi, asuulile kapelo,
inzi olia ali ni nzala, bilulile bilibyasonsa.
- ⁸ Nga vili koni kalikawayawaya kule ni kinsua
kyakue,
i vili ni muntu aliwawayawaya kule ni ng-
handa yakue.
- ⁹ Nga vili mafuta a bunu buweme ni bubaani,
bilibyawamina mutima,
i vili ni makola a bukibuza bwa muntu
bulibwafuma mu mapange a mu mutima
wakue.
- ¹⁰ Kibuza obe ni kibuza wakua so, tekubalekela,
kabili tekuti ukabe kuya mu nghanda mwa
lupua lobe busiku bwa lyemo lyobe.
Kyawamako mwinobe ali pepi kukila lupua
luli kule.
- ¹¹ We mwana wane, ba ni mulangue usansamusie
mutima wane,
evi n'mone mwakumwasukila olia
aliwansasilila.
- ¹² Mukengezi aliwamona bubi ni kufyama,
inzi babipuba balibaya sie ku ntanzi mpaka
baikisia.

- 13 Muntu kine walaya kulipila mizia ya muntu
asimanikile, apokueko ngubo yakue nga
kikwatizi,
apokue kikwatizi pa mulandu wa ozo mweni.
- 14 Olia aliwapaala kibuza wakue wasamwine
lukeelekeele pakili,
kyaakamoneka nga kitiipu.
- 15 Mukazi wa mazibo,
ali nga matooni a nvula aliatoonatoona
busiku bwa nvula.
- 16 Aliwakilikila ozo mukazi, aliwakilikila mwela,
ao kukwata mafuta na kuboko kwakue kwa
kulio.
- 17 Nga kyela vikilikyanoona kyela nakue,
ni muntu i vi-aliwasambiliziwa na
mwinakue.
- 18 Olia aliwasunga kimuti kya miku aliwaliako
mazabo,
ni olia aliwasunga selenzi aliwakindikua.
- 19 Nga lukebu vilulilwapalana na lukebu mu
menda,
ni muntu i vi-aimanine.
- 20 Kumbo ni lwinoono tebyaikuta ata kaniini,
ni menso a muntu te-ezi kwikuta ata kaniini.
- 21 Mupika, i wokusungulwilamo mutofue, ni
kikuka kya mulilo, i kya kwapikamo oro,
inzi muntu aliwaeziwa pa mulandu wa bu-
lumba bwakue.

- 22 Anzia ubuula mwinsi ni kumutua kipuba nga
nghano,
bupuba bwakue tebupua.
- 23 Kita maka umane mibeele ya bisepe byobe,
ni kusunga bwino nghombe yobe.
- 24 Pantu bukata tebwayayaya,
ni ngala ya bukolo teyatwalilila mu nvyalo
yonse.
- 25 Musita uliwasebua lubambua, palipatutuka
lunge,
ni lubamba kufuma mu mpili lulilwakolong-
haniwa.
- 26 Mikooko iliyakuleetela masako a kukitamo
ngubo yobe,
ni mbuzi wakaba kumusisia ni kusitamo
makaba.
- 27 Kabili ulikuya wali ni mabeele engi a mbuzi a
kukutuusia pamo ni lupua lobe
pamo ni kuliisia babombi bobbe banakazi.

28

- 1 Babi balibabutuka sie tekuba bakumbilue na
muntu,
inzi balunghami bapamine nga nkalamu.
- 2 Pa mulandu wa bukisanguka bwa kyalo, baka-
teeke balibavula,
inzi kateeka wa maano ni akengeele, ali-
waleeta mutende.
- 3 Mulombozi mupabi aliwaemia bapabi,
ali nga nvula ya mwela iliyainoona bilio.

- ⁴ Balia basilibakonka mizilo, balibatasia bubi,
inzi balia balibakonka mafunde, balibakan-
zana nabo.
- ⁵ Bantu babi tebamanine bilungheeme,
inzi balia balibamukeba Yawe babimanine.
- ⁶ Kyawama mupabi aliwaenda mu nsambu
kukila munonsi ali mu nzila ibi.
- ⁷ Olia aliwakonka mizilo, mwana wa mulangue,
inzi kibuza wa bakazule, aliwamonia se bu-
soni.
- ⁸ Olia aliwavuzia bunonsi bwakue mu kukopia
nfolanga ya kaloba,
aliwakolonghaniizia muntu aliwaunvwila
bapabi nkumbu.
- ⁹ Olia aliwakilika kutui kwakue tekuti onvue
mizilo,
ni mapepo akue ni bilubo.
- ¹⁰ Olia aliwalengia balunghami kuzeezelela mu
nzila ibi,
aliwaponena mu kiina kyakue mwine,
inzi balia bapwililikile balibapyana biweme.
- ¹¹ Munonsi ali ni mulangue pa menso akue
mwine,
inzi mupabi ali ni maano, aliwamutoosia
bwino bwino.
- ¹² Balunghami kine ba-anzia, bulumba bukata.

Inzi babi kine i bateeka, bantu balibafyama.

13 Olia aliwafiika bilubo byakue, tezi kulunduluka,
Inzi olia aliwalapila ni kulekela,
aliwaelelua.

14 Lisyuko ku muntu aliwatiina Yawe lyonse,
inzi olia aliwafinia mutima wakue, aliwaponena mu busanzo.

15 Nga vili nkalamu aliwabuluma, ni kimbui
kilikyasakukila,
i vili ni kateeka mubi aliwateeka bapabi.

16 Kateeka asili na maano, aliwakila kubabiibikizia,
inzi olia asiliwatokamua bunonsi bwa
bupompo, aliwaikala nsiku ingi.

17 Olia afiniinue na mulopa wa muntu,
aliwaya wali mbutusi mpaka musita wa kufua kwakue.
Tekuti kuye kwali muntu wa kumukwasia.

18 Muntu aliwaenda mu bulunghami, aliwapususiiwa.
Inzi olia ali ni kiitoni mu nzila yakue, aliwaponena mu kiina.

19 Olia aliwalima bukaba bwakue, ali ni bilio bingi.
Inzi olia aliwakonka milandu ya mpuni waya
wali ni bupabi bukata.

- 20 Muntu wa kisinka, ali ni mapaalo engi.
Inzi olia aliwakeba kunonka lubilo lubilo,
aliwakandua.
- 21 Kuba ni kitoolela ku bantu, tekuweme.
Inzi muntu kuti waluvia pa mulandu wa
kisoso kya mukate.
- 22 Wa butani aliwatona kunonka lubilo lubilo,
kabili tamanine nangue kuti wabulua.
- 23 Olia aliwasasilila mwinakue, aliwatonua pa
kyamba
kukila olia aliwamulandila twebbo twa
kuwaminizia.
- 24 Muntu aliwaiba bunonsi bwakua se ao bwakua
nghina ni kulanda nangue, "Te kilubo,"
ozo muntu, kibuza wakua nghinooni.
- 25 Wa butani aliwabuusia mazibo,
inzi olia amuswapiile Yawe, alikuba
munonsi.
- 26 Muntu eswapiile ye mwine, kipuba.
Inzi olia aliwaendela mu mulangue, aliwa-
pususiiwa.
- 27 Muntu aliwakwasia bapabi tezi kubulua kantu,
inzi olia aliwazibata, ali ni ntiipu ingi.
- 28 Babi kine bateeka, bantu balibafyama.
Inzi kine baloviiwa, balunghami balibavula.

29

- ¹ Olia aliwasokuasokua sie ni ye wakosia mutima,
takakokola kutyoka, kabili takamona kwa
kupusukila.
- ² Kine balunghami bapaalua, bantu
balibasansamuka.
Inzi mubi kine i wateeka, bantu balibalwala.
- ³ Olia atonene mulangue, aliwasansamusia se.
Inzi kibuja wa bakende, aliwazeezia
bunonsi bwakue.
- ⁴ Likolo aliwateeka kyalo kupitila mu nsambu.
Inzi olia aliwapeelua bituulilo, aliwainoona
kyalo.
- ⁵ Olia aliwaiwaminizia ku mwinakue,
aliwateyela mwinakue bukila.
- ⁶ Mu kilubo kya muntu mubi, muli muteo.
Inzi mulunghami aliwaimba ni kusangalala.
- ⁷ Mulunghami aliwakenta twebu twa mupabi.
Mubi tali na maano a kuti amane.
- ⁸ Bantu bali ni kapuni balibazizia muzi.
Inzi bantu bali ni mulangue balibapwisia
kikonko.
- ⁹ Kine wa mulangue wakanzana na kipuba,
kipuba kine wafiitua, ao kine waseka, tepali
mutende.

- 10 Balia balibazuumia mulopa, basuulile olia ap-wililikile,
Kabili balibakeba kwipaya balunghami.
- 11 Kipuba aliwalanda na kipuki kyakue kyonse.
Inzi wa mulangue, aliwaleeta mutende ku mpeleezio.
- 12 Kateeka kine watwilizia bya bufi,
babombi bakue bonse, baliba-aluka babi.
- 13 Kintu kimo kili na mupabi ni aliwabiibikizya-
nia ni keki:
Yawe aliwabapeela bukose.
- 14 Kine likolo aliwapingula mupabi mu kisinka,
bukolo bwakue bwaya bwali bwa muyayaya.
- 15 Nfimbo pamo ni kusalilua, bilibyaleeta mu-
langue.
Inzi mwana aliwalekelelua pasili kukandua
aliwamonia nghina busoni.
- 16 Babi lubalibateeka, bubi bulibwavula.
Inzi balunghami balibamona kupona kwabo.
- 17 Kanda mwanao ni ye alikukuleetela mutende.
Ee, alikusansamusia mutima obe.
- 18 Palia pasili kimonua, bantu balibaya kiyeyeye.
Inzi olia aliwakonka mizilo, ali ni nsansa.
- 19 Mubombi tezi kusokua sie na twebu,

pantu anzia amana tapoozako maano.

²⁰ Kubako umumanine olia aliwalanda kilandelande?

Kyawama kuketekela kipuba kukila muntu wa ozu musango.

²¹ Olia aliwasunga mubombi wakue kutula ku bwanike bwakue, pa mpeleezio waakamusangukila.

²² Muntu wa kipuki aliwalengia mazibo. Ni muntu wa kipuki kikata aliwalengia bibalo bingi.

²³ Kiitoni kya muntu kilikyamukoosia. Inzi mufuuke aliwakindikua.

²⁴ Olia aliwa-ampana na kabooko, asuulile muma wakue mwine. Aliwaunvua ntiipu yatiipua, inzi tekuba walandu kantu.

²⁵ Kutiina bantu, muteo wa kukuleetela busanzo. Inzi olia amuswapiile Yawe, ali ni mutende.

²⁶ Bengi balibakeba kutonua na kateeka. Inzi nsambu ya muntu iliyafuma kuli Yawe.

²⁷ Muntu mubi, asuulile balunghami. Ni mulunghami, asuulile babi.

30

Bulanzi bwakua Aguri

¹ Bobu i bulanzi bwa mponvu bwakua Aguri mwina Yake,
kuli Itieli ni Ukali.

“We Leza wandekeela, we Leza wandekeela,
kabili n'mpeleelelue.

² Kisinka nene ndi kipuba kukila bantu bonse.
Kabili nsili na maano a bumuntu.

³ Nsyaasambiliile mulangue,
kabili nsimanine twebu twakua Muzuuke.

⁴ Nani waaselele mwiulu ni kukooka pansi?
Nani waakolonghaniizie mwela mu minue yakue?

Nani waakakile menda mu ngubo yakue?
Nani waimikile mpeleezio yonse ya kyalo?
Liina lyakue nani? Liina lyakua mwana wakue nani?
Nghane kine umanine!

⁵ “Kubalua keebo kakua Leza kasininkiziiziwe.
Wene i kisoolelo kya balia balibabutukilamo.

⁶ Tekulundapo pa twebu twakue,
akeeza kukusasilila ni we wamoneka kuba wa bufi.

⁷ “We Yawe nakulomba bintu bibili.
Tekuti ukabe kuntana ntanzi ya kufua kwane:

⁸ Fumia bupunzu ni bufi pali nene.
Tekun'mpeela bupabi ao bunonsi,
inzi n'mpeeleko bilio byane bya kubalua nsiku.

⁹ Pantu kine byanvulila ndikwikuta ni kukulaba nalanda nangue, ‘Yawe nani?’
Ao tekuti ngie nali mupabi ni kuya naiba,

Ni kuleebuzia Liina lyakua Leza wane.

10 “Tekubeepezia mubombi kuli selenzi,
akeeza kukutiipa ni we wamoneka kuba wa
kilubo.

11 “Kuli ni luvyalo lulilwatiipa basibo,
kabili tebezi kupaala ba nghinabo.

12 Kuli ni luvyalo luswetele ku menso abo bene,
inzi telwaasambilue biko byabo.

13 Kuli ni luvyalo lukilile kulendula menso abo!
Nkopio yabo ni yo yalendwilue.

14 Kuli ni luvyalo luli ni meno nga kipanga ni
lumuma nga myele,
pakuti baye balia bapabi ni kubalovia pa
kyalo pamo ni balia babuliilue pakati ka
bantu.

15 “Mupoti, ali na bakazyana babili balibalila
nangue,
‘N’mpeelee, N’mpeelee.’

“Kuli bintu bitatu bisilibyaikuta ata kaniini.
Ee, bina bisilibyalanda nangue, ‘Byavula.’

16 Kilibu, kavumo ka nghumba,
ni bulongo busilibwaikuta menda,
pamo ni mulilo usiliwalanda nangue,
‘Byavula.’

17 “Linso lya muntu aliwafuupula se,
ni kufuupula nghina,
lyaakakompua na bizooko bya mu lulambe,
ni twina nzwiba twaakalilia.

- 18 “Kuli bintu bitatu bilibyan'mpezia maano.
Ee, bintu bina binsimanine,
19 Lwendo lwa nzwiba mu lweleele,
lwendo lwa kizoka pa mwalala,
lwendo lwa bwato pa menda,
ni lwendo lwa mwalalume ali ni mukazyana.
- 20 “I vili ni nzila ya mwanakazi mukende.
Aliwalia ni kupukusa pa kanua kakue,
ni kulanda nangu, 'Nsiluviiie.'
- 21 “Pa mulandu wa bintu bitatu, kyalo kilikya-
tenta,
ni pa mulandu wa bintu bina kilikya-andua
kusipikizia.
- 22 Pa mulandu wa muzia lu-aliwa-aluka likolo,
ni kipuba kine waikuta bilio.
- 23 Pa mulandu wa mwanakazi abiipile kine
waupua,
ni mubombi mwanakazi aliwapokolola
kyupo kyakua nghinalenzi.
- 24 “Kuli bilengua bina bikeepele mu kyalo.
Inzi bili ni maano engi.
- 25 Mpazi, ni bilengua bisili na maka.
Anzia evio, iliyaibiikila bilio pa musita wa
likungulu.
- 26 Bibila, ni bilengua bisili na maka.
Anzia evio, bilibyaikitila nghanda mu
mabue.
- 27 Nzie, teili na likolo.
Anzia evio, iliyabuukila pamo mu mabumba.
- 28 Lunso, kuti wakwatua na minue.

Anzia evio, aliwaikala mu nghanda mwa likolo.

29 “Kuli bilengua bitatu bilibyaenda lwendo lufwaniine.

Ee, bina bili ni lwendo luweme.

30 Nkalamu ali ni maka pa nama yonse, asiizi kutiina nama inge yonse.

31 Kazenze kalikaenda kaikenkenta, pamo ni kapwata,
ni likolo azyungulukiilue na balukale bakue.

32 “Kine ukitile bya bupuba ni kuya waitantamuna,

ao kine ukambiile kukita bibiipile,

biika kuboko kobe pa kanua kobe.

33 Pantu kine wafulumia mabeele a nama ulikusanga manteka.

Kuuma pa moona kulikwafumia mulopa.

Ni kusomenkezia kipuki kulikwaleeta mazibo.”

31

Nsokezi yakua likolo Lemueli

1 Bulanzi bwakua likolo Lemueli, buaasambiliziiziwe na nghina.

2 We mwana wane, twilizia! Twilizia, we mwana wa munda mwane!

Twilizia, we mwana wane, we kwasuko bwa mapepo ane.

3 Tekupeela banakazi maka obe,
ao nzila yobe ku balia balibavulunghania likolo.

- ⁴ We Lemueli, makolo teapalile kumina divai,
Makolo teapalile.
Ao bakindami kutokamua bikolani.
- ⁵ Bakeeza kukolua ni kulaba mizilo,
bakeeza kubiibikizia nsambu ya muntu ali-
waema.
- ⁶ Bwalua bululile, ni ku balia balimukuzeeza.
Ni divai, ni ku balia bali ni bulanda bukata
mu mutima.
- ⁷ Baleke bamine ni kulaba bupabi bwabo,
evi tekuti baye balanguluka nghemo yabo ata
kaniini.

- ⁸ Landilako bakameme bonse,
ni kusampulula balia basili na wa kubakwa-
sia.
- ⁹ Asamuna kanua kobe upingule mu nsambu.
Bapabi pamo ni babuliilue, ubapeele
nsambu yabo.

Mwanakazi wa mibeele iweme

- ¹⁰ Mwanakazi wa mibeele iweme alikumonekela
pi?
Pantu mutengo wakue ukilile mabue a
mutengo.
- ¹¹ Mutima wakua mulume wakue umuketekeele,
ni ye takabula kibwezia.
- ¹² Aliwamukitila biweme tekuba bibiipile,
nsiku yonse ya bukose bwakue.
- ¹³ Aliwakeba sufu ni kitani,
ni kubomba miilo yakue na mutima onse.
- ¹⁴ Wene ali nga bwato bwa makwebo.
Aliwaleeta bilio byakue kufuma kule.
- ¹⁵ Aliwabuuka paakili lukeelekeele,

- aliwapeela bilio ku bantu ba mu nghanda yakue,
ni babombi bakue banakazi miilo yabo.
- 16 Aliwakenta bukaba ni kubusita.
Mu bikwatua bya mu minue yakue i mu-aliwabyalila bukaba bwa mizabibu.
- 17 Aliwabomba miilo yakue na maka,
ni kulumia maboko akue.
- 18 Aliwamona nangu makwebo akue ali ni kibwezia.
Musaniko wakue tewizi kuzima musita wa busiku.
- 19 Aliwasuka nyunzi na minue yakue,
ni maboko akue akwatiliile.
- 20 Aliwaolola maboko akue ku bapabi,
ee, aliwaolwela maboko akue ku babuliilue.
- 21 Tezi kutiina kasama pa mulandu wa bantu ba mu nghanda yakue,
pantu bonse ba mu nghanda yakue bavwikilue ngubo ya kasi.
- 22 Aliwaikitila ngubo ya pa bulita bwakue.
Aliwavwala ngubo ya kitani kiweme ni ya mukumino wa bulumbi.
- 23 Mulume wakue amanikile mu milyango,
lu-aliwaikala pakati ka masiiko a kyalolo.
- 24 Aliwakita ngubo ya kitani ni kusiasia.
Aliwasisia misipi ku basulu.
- 25 Maka ni mukinzi i ngubo yakue.
Aliwasekelela pa mulandu wa musita uliwaiza.
- 26 Aliwa-asamuna kanua kakue na mulangue,
ni mizilo ya buwame ili mu kanua kakue.
- 27 Aliwakentesia nzila ya bantu ba mu nghanda yakue,

kabili tezi kulia bilio bya bunanghani.

28 Baana bakue balibamukuuta lisyuko.

Mulume wakue aliwamukuuta evio vyenka,
ni kumutasia walanda nangua,

29 “Bakazyana bengi balibakita biweme,
inzi wewe ukilile bonse.”

30 Monekelo iliyabeepa, ni kuwama kwa lukebu,
ni kwa mpuni.

Inzi mwanakazi aliwatiina Yawe i aliwatasi-
iwa.

31 Mukindike mu byonse bi-aliwakita na maboko
akue,
ni miilo yakue imuleetela muginzi ponse.

Kitaabua New Testament
The New Testament in the Taabwa language of the
Democratic Republic of the Congo: Kitaabua New
Testament

copyright © 2023 The Word for the World International

Language: Kitaabua (Taabwa)

Contributor: The Word for the World International

Kitaabua New Testament

The Word For The World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Jul 2025 from source files dated 3 Jul 2025

24b09359-97a7-5b03-9034-d1da6e0b4934